

Jalostuksen tavoiteohjelma 2024-2028

Prahanrottakoira

Hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen yleiskokouksessa 19.3.2023
Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 14.3.2023
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 28.08.2023

Sisällys

1. YHTEENVETO

2. RODUN TAUSTA

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja _____

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet _____

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa _____

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet _____

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen _____

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta _____

4.3. Terveys ja lisääntyminen _____

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat _____

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat _____

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt _____

4.3.4 Lisääntyminen _____

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet _____

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä _____

4.4. Ulkomuoto _____

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet _____

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille _____

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet _____

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin _____

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta _____

7. LÄHTEET

8. LIITTEET

Liite 1. Jalostustarkastuskortti _____

Liite 2. Jalostustoimikunnan kokoonpano ja toimenkuva _____

Liite 3. Luonne- ja terveystarkastus. _____

1. YHTEENVETO

Suomen Kennelliiton hallitus hyväksyi rodun syyskuussa 2009 ja toukokuussa 2019 se hyväksyttiin kansainvälisen koiranjalostusliiton (FCI) alaiseksi roduksi kymmenen vuoden koeajalle.

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Prahanrottakoira on pienikokoinen, tiivisrunkoinen, ketterä ja älykäs. Se kiintyy vahvasti omaan laumaansa.

Pražský krysařík on yksi Tšekin tasavallan kansallisroduista; nimi on käännetty suomeksi prahanrottakoiraaksi. Alun perin rotua käytettiin pienjyrsijöiden hävittämiseen linnojen ja luostareiden sisätiloista Böömin alueella. Luonteensa ja pienen kokonsa vuoksi rotu löysi tiensä seurakoiraaksi, jollaisena se nykyään lähinnä tunnetaan.

Keskeisimmät jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun jalostuspohja on kapea ja eri sukulinjaisia koiria on vähän. Rotukirjat ovat edelleen auki, mikä mahdollistaa geenipohjan laajentumisen.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Rotanpyydystysominaisuus tulee rodussa ilmi vilkkautena ja ketterytenä, mutta aktiviteetin lomassa prahanrottakoirat osaavat levätä. Helpon koulutettavuuden, fyysisten ominaisuuksien ja miellyttämishaluisuuden takia prahanrottakoirat soveltuvat monipuolisesti erilaisiin harrastuksiin.

Terveys ja lisääntyminen

Prahanrottakoiran rakenne on sopusuhtainen, eikä sillä ole muita erityispiirteitä kuin pieni koko. Prahanrottakoira on perusterve kääpiörotu, mutta kuten useilla kääpiöroduilla populaatiossa tavataan muunmuassa polvilumpioluoksaatiota, hammasongelmia sekä kivesvikaisuutta. Tavallinen pentuekoko on 1–4. Prahanrottakoira lisääntyy luonnollisesti ja tiinehtyy hyvin. Synnytykset ovat pääsääntöisesti helppoja.

Ulkomuoto

Prahanrottakoirasta saa atleettisen ja neliömäisen vaikutelman; sen ei tule kuitenkaan olla ilmava tai liian siro. Katse ja päärynänmuotoinen pää ovat ilmeikkäät. Suuret, pystyt, liekinmuotoiset korvat ovat kiinnittyneet pään sivuille. Kaula on elegantti ja korostuu hyvin asettuneiden lapojen ansiosta, olkavarsi ja rintakehä ovat riittävän pitkät. Selkälinja on suora. Rintakehä on syvä ja tilava, etuosa on hyvin kulmautunut. Alalinja on hieman nouseva. Takaosa on hyvin kulmautunut. Korkealle kiinnittynyt häntä ylettyy enintään kintereeseen; häntä ei saa levätä selän päällä. Uroksella ja nartulla on selvä sukupuolileima. Hyväksytyt väri ovat musta tan merkein, ruskea tan merkein, keltainen, punainen, sininen tan merkein, lila tan merkein ja merle. Ihannesäkäkorkeus on 20–23 cm ja -paino 2,6 kg. Alle 18 cm ja yli 26 cm :in korkeus ovat hylkääviä piirteitä. Rodussa on kaksi karvanlaatua; lyhytkarvainen, jonka turkki on mahdollisimman silkkinen ja tiivis, ja pitkäkarvainen, jolla on koristehapsut korvissa ja raajoissa. Liiallinen karvoitus rungossa ei ole toivottavaa. Koiralla tulee olla peittävä karvapeite.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Suomen Prahantakoirat ry suosittelee jalostukseen käytettävien koirien virallista polvien ja silmien tutkimista. Yhdistelmän yhteenlaskettu patellaluksaatioaste ei saa ylittää kahta (2), ja yhdistelmän toisen osapuolen täytyy olla tervepolvinen. Jalostukseen käytettävä koira tulee olla ulkomuodoltaan sekä tyyppiltään rotumääritelmän mukainen, ja sillä tulee olla Suomen Kennelliiton hyväksymästä koiranäyttelystä tuloksena yksi erinomainen tai kaksi erittäin hyvää. Aggressiivista tai arkaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Kahta merle-väristä koiraa ei Suomen Kennelliiton sääntöjen mukaan saa parittaa keskenään missään rodussa, sillä merle-värigeenin suhteen homotsygooteilla koirilla on usein vakavia silmän ja sisäkorvan kehityshäiriöitä.

Jalostussuositukset nartuille

- ensisynnyttäjällä ikää yli 18 kuukautta mutta alle 5 vuotta
- jalostusnartun vähimmäispainoksi suositellaan 2 kilogrammaa
- nartulla saa teettää enintään 5 pentuetta
- yli 8-vuotiaan nartun jalostuskäyttöä ei suositella
- virallinen polvitutkimus on tehty ja patellaluksaatioaste on enintään 2

Jalostussuositukset uroksille

- ikää yli 18 kuukautta
- uroksella on normaalit kivekset
- uroksen jälkeläismäärä ei ylitä 5% rekisteröintimäärästä 4 vuoden tarkastelujaksolla
- virallinen polvitutkimus on tehty ja patellaluksaatioaste on enintään 2

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Jalostuksessa yksilön käyttö rajataan enintään 5 pentueeseen tai 15 jälkeläiseen, kunnes on näyttöä jälkeläisten terveydestä ja rodunomaisuudesta.

Keskeisimmät toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Luonne ja käyttäytyminen	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
<p>Prahantakoiran tulee olla ystävällinen, utelias ja perheeseensä kiintynyt. Se on luonnostaan varautunut vieraita kohtaan, muttei koskaan arka. Se on omanarvontuntoinen ja itsevarma.</p> <p>Perusvaatimus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Luonteen tulee olla rotumääritelmän mukainen. 2. Koiran tulee sopeutua nyky-yhteiskuntaan ja perheensä arkeen.	<p>Luonteita seurataan lähinnä kyselyiden ja näyttelyarvostelujen avulla.</p> <p>Luonteen arvioinnissa voi myös hyödyntää erilaisia luonnetestejä, koulutuksia ja luentoja.</p>

<p>3. Tehtävänä nykyään seurakoirana oleminen.</p>	
--	--

<p style="text-align: center;">Terveys</p>	
<p style="text-align: center;">Tavoitteet</p>	<p style="text-align: center;">Jalostussuositukset, muut toimenpiteet</p>
<p>Polvien terveystilannetta tulee parantaa. Koirien hampaiden terveys tarkkailun alaiseksi.</p>	<p>Jäsenistön ja kasvattajien tiedottaminen polvitarkastusten tärkeydestä. Parodontiitin (hampaan kiinnityskudosten tulehdus) ehkäisemistoimenpiteet tutuiksi jäsenistölle.</p>

<p style="text-align: center;">Lisääntyminen</p>	
<p style="text-align: center;">Tavoitteet</p>	<p style="text-align: center;">Jalostussuositukset, muut toimenpiteet</p>
<p>Rodun alkukantainen lisääntymiskäyttäytyminen säilytettävä.</p>	<p>Kasvattajien tukeminen jalostussuunnitelmien teossa. Lisääntymiskäyttäytymisen seuranta kyselyn avulla. Sukusiitosasteen liiallisen nousun rajoittaminen. Erisukuisten jalostuskoirien laajempi käyttö. Luennot ja koulutus.</p>

Rakenteen ja anatomian terveys	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Rotumääritelmän tyyppin säilyttäminen. Pään mittasuhteiden vaaliminen. Etuosien kulmautumisen parantaminen. Luisujen lantioiden vähentäminen. Raajaluuston vahvuuden ylläpitäminen.	Rakenneluennot; tiedon jakaminen yhdistyksen kasvattajien yhteisillä alustoilla. Tapaamiset.

Jalostuspohja	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Jalostuksessa monimuotoisuuden lisääminen.	Tiedon ja kontaktien jakaminen. Maltillinen ja suunnitelmallinen jalostuskoirien käyttö. Erisukuisten jalostuskoirien tuonti.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Rotu on alkuaan Böömin alueelta. Ensimmäiset viittaukset pieneen rottakoiraan löytyvät Einhartin (770- 840) kronikoista, joissa mainitaan böömiläisen prinssi Lechin antaneen pienen rottakoiran lahjaksi Kaarle I Suurelle osoituksena rauhan tahdosta. Puolalaiset lähteet mainitsevat rottakoirat Puolan kuningas Boleslav II:n (1042- 1083) hovista. Läpi keskiajan Euroopassa pieniä krysařík -koiria annettiin lahjoiksi kuninkaallisille, ja ne olivatkin tuttu näky sen ajan linnoissa, luostareissa ja ylhäistön asunnoissa. Välillä krysařík oli kadota kokonaan sotien vuoksi, mutta onneksi rotu oli löytänyt tiensä myös alemman kansanluokan pariin ja säilyi näin noustakseen uudestaan hovien suosioon. Böömiläisessä Karlovy Varyn kylpyläkaupungissa tiedetään kasvatettaneen pražský krysařík-tyyppisiä koiria vuosien 1400- 1800 aikana. Sieltä olivat kotoisin myös Habsburgin suvun krysaříkit, joita kasvatettiin Wienin kennelissä, josta niitä sittemmin vietiin mm. Italiaan. (Igor Hroznata Adamovič 2017.)

Rodun nimi krysařík tarkoittaa rotanpyydystäjä. Historiansa alkutaipaleella näiden koirien tyyppisiin saaliseläimiin kuului mustarotta (rattus rattus), joka saapui Eurooppaan 700-luvulla. Mustanrotan

keskipituus on noin 20 cm, sen häntä on suunnilleen muun ruumiin pituinen ja sen tyyppillinen paino on noin 200 grammaa. Ruttoepidemiat vaivasivat Eurooppaa läpi keskiajan. Ruton levittäjänä oli kirppu, jonka isäntäeläimenä toiminut rotta levitti tautia. Mustanrotan tiedetään viihtyneen erityisesti ihmisten ravinnon läheisyydessä. Pienten rottakoirien menestys keskiajalla perustui niiden kykyyn pyydystää jyrssiä, jotka likasivat linnojen ja luostareiden viljavarastot ja asumusten ruokakomerot. Krysařík oli tarpeeksi nopea, rohkea ja pieni saadakseen rotat koloistaan ja pystyi näin suojelemaan isäntänsä ruokavarastoja. (Igor Hroznata Adamovič 2017.) Rottakoira-nimitys on nykyään hieman harhaanjohtava; 1700-luvulla Eurooppaan saapui isorotta (rattus norvegicus), joka on syrjäyttänyt mustanrotan monin paikoin. Isorotalla on kokoa jo niin paljon, ettei monikaan prahanrottakoira pärjää sille. Pienemmät jyrssijät (hiiret, myyrät ja päästäiset) ovat vielä tänäkin päivänä oivaa metsästettävää prahanrottakoirille.

Pienikokoisia koiria alettiin myös pitää ihmisten sylissä, jotta kirput olisivat siirtyneet ihmisistä niihin. Varsinkin naisten kerrotaan suosineen tällaisia kirppusyöttejä (Albert Marrin 2011). Arvellaan, että prahanrottakoiria käytettiin pilantuneen ja myrkytetyn ruoan maistajina ylhäistön pidoissa, ja niitä kuljetettiin mukana myös keskiaikaisissa kestikievereissa. Lisäksi niiden arvellaan myös lämmittäneen omistajiensa sänkyjä, ja pitkissä kirkonmenoissa niitä saatettiin pitää vaatteiden sisällä ”kuumavesipulloina”. Osaltaan voidaan olettaa, että lyhytkarvainen versio sai suuren suosion, sillä siitä ei irronnut karvaa ruokavarastoihin eikä ihmisten vuoteisiin.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Pienet rottakoirat pääsivät myös jo aikaisessa vaiheessa seurakoiran virkaan kuninkaiden hoveissa ja muun aateliston piirissä sekä luostareissa. Böömin valtakunnan alueella olleisiin kylpylöihin tulleet vieraat usein maalauttivat näitä koiria muotokuviksi matkamuuistoiksi. Näiden koirien oli pakko jo ammoisista ajoista sopeutua erilaisiin tilanteisiin. Näitä alkuperäisiä ominaisuuksia tulisi kunnioittaa ja ne tulisi pyrkiä säilyttämään. (Igor Hroznata Adamovič 2017.)

Tšekkiläiset kynologit Otto Karlik ja Theodor Rotter aloittivat itsenäisesti pražský krysaříkin asiakirjojen kokoamisen 1920-luvulla, jotta se voitaisiin julistaa omaksi rodukseen. 1900-luvun alussa oli saksalainen kääpiöpinseri noussut Euroopassa suureen suosioon ja myös pienempiä krysařík -koiria näytettiin niiden rotukehissä. Krysařík ei kuitenkaan ominaisuuksiltaan ollut saman tyyppinen kuin kääpiöpinseri, joten sen menestys näissä kehissä jäi heikoksi. Maailmansotien melskeessä rodun aineiston kokoaminen oli vaikeaa, eikä FCI:n vaatimaa kuutta sukupolvea saatu kerättyä. Rotterin rotua käsittelevä aineisto tuhoutui hänen omaisuutensa mukana ennen kuin työ oli saatu päätökseen. Tämän jälkeen Tšekkoslovakiassa rodusta tuli epäsuosittu sen ollessa ylhäistön koirana pidettynä poliittisesti epäkorrekti. (Cyrila Karpfová n.d.)

1980-luvulla tehtiin uusi yritys. Tšekin kasvattajien liitto, CMKU, pyysi kynologi Jan Findejsiä tutkimaan pražský krysaříkin ja chodský pesin rotukirjojen mahdollista kokoamista. Findejs yhdessä Frantisek Horakin kanssa onnistuikin kokoamaan tarvittavat asiakirjat, ja pražský krysařík sai vihdoinkin ansaitsemansa virallisen rodun aseman. (Cyrila Karpfová n.d.)

Jan Findejsiä pidetään rodun isänä. Hän johti Pražský Krysařík Clubin ensimmäisen jalostusstrategian luomista, joka korostaa alle 6,25- sukusiitosprosentin tärkeyttä, joka antaisi edellytykset rodun terveeseen kehitykseen. (Cyrila Karpfová n.d.)

Rodun historia on pitkä ja värikäs, mutta sen rotukirjat saatiin virallistettua vasta 1980-luvulla. Tällä hetkellä odotetaan FCI:n hyväksyntää. Suomessa ensimmäiset yksilöt rekisteröitiin vuonna 2010.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Pražský krysařík -koira polveutuu tiettävästi saksalaisesta pinseristä ja aikaisella keskiajalla eläneistä pienistä terriereistä, erityisesti englantilaisesta black&tan terrieristä. Koirat jalostuivat pieniksi ja ketteriksi, jotta ne soveltuivat pienjyrsijöiden saalistajiksi sisätiloissa. (Cyrila Karpfová n.d.)

Eri linjat

Rodussa ei ole eri käyttötarkoituksiin linjattuja koiria esimerkiksi näyttely- tai metsästyslinjaisia.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Suomen Kennelliitto hyväksyi kokouksessaan 17.9.2009 prazsky krysarik-rodun osallistumaan näyttelyihin Suomessa ja kilpailemaan sertifikaatista, mutta eivät CACIB:ista. (Kenneluutiset Suomen Kennelliiton sisäinen tiedote 4/2009, 22.9.2009)

Ensimmäinen Suomeen rekisteröity prahanrottakoira tuotiin Finfidelín- kenneliin Tšekistä syksyllä 2009. Se oli musta tan merkein uros Arcturus Bohemian Pygmáios (ER14170/10). Vuonna 2010 Suomen Kennelliittoon rekisteröitiin 19 prahanrottakoira, 15 narttua ja 4 urosta. Näistä 13 tuotiin Tšekistä, 2 Ruotsista, 2 Virosta, 1 Slovakiasta ja 1 Venäjältä.

Vuonna 2011 Suomen Kennelliittoon rekisteröitiin 14 tuontikoira, joista uroksia oli 6.

Ensimmäiset pentueet syntyivät vuonna 2011. Hurly-Burly-kenneliin syntyi 23.8.2011 pentue, jossa oli punaiset uros ja narttu sekä musta tan merkein narttu. Isänä tälle pentueelle oli keltainen Umberto Duo Blonde Fedar (ER32307/10) ja emänä musta tan merkein Lékorca Proper Puppy (ER43531/10). Molemmat ovat tuontikoiria Tšekistä. Pomchih-kenneliin syntyi pentue 27.11.2011, jossa oli musta tan merkein uros sekä narttu. Isänä venäläinen musta tan merkein Leon Z Piskovcoveho Lomu (RKFR2849669) ja emänä musta tan merkein Viron tuontikoira Millgret Anetka (ER59888/10).

Vuonna 2012 pentueita syntyi jo neljään kenneliin; Ihanuuden, Always Guess, Fiveas ja Hurly-Burly. Vuoden 2022 loppuun mennessä oli prahanrottakoiria rekisteröity Suomen kennelliittoon 682 kpl, ja pentueita syntynyt 33:een eri kenneliin.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Suomen Prahanrottakoirat ry:n perustamiskokous pidettiin Saarijärvellä 27.7.2014. Suomen Prahanrottakoirat ry on Suomen Kennelliiton, Pohjois-Hämeen Kennelpiirin ja Suomen Kääpiökoirat ry:n jäsenyhdistys. Suomen Prahanrottakoirat ry on valtakunnallinen yhdistys. Yhdistyksen kotipaikka on Tampere. Hyväksytty vuosikokouksessa 20.3.2022.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Ensimmäisen toimintakautensa loppuun mennessä (31.12.2015) yhdistykseen oli liittynyt 34 jäsentä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää koiraharrastusta, edistää rotutietouden leviämistä jäsenille ja rodusta kiinnostuneille sekä edistää jalostusta ja terveyttä. Yhdistys ajaa sekä valvoo rodun ja jäsenien yhteisiä etuja. Yhdistyksen kotisivuja pyritään kehittämään aktiiviseksi ja monipuolisesti tiedotuskanavaksi. Yhdistys seuraa rodun kehitystä kotimaassa ja ulkomailla sekä pitää yhteyttä vastaaviin ulkomaalaisiin järjestöihin. Vuoden 2022 loppuun mennessä jäseniä oli 106.

Taulukko 1. Jäsenmäärän kehitys

Jäsenmäärän kehitys								
2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
106	96	83	49	58	36	34	31	14

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostustoimikunta aloitti toimintansa vuonna 2015. Jalostustoimikunta toimii hallituksen alaisuudessa ja sen toimikausi on kaksi vuotta. Ensimmäisenä toimikautenaan jalostustoimikuntaan kuuluu viisi henkilöä. Jalostustoimikunnan tulee laatia toiminnastaan vuosittain toimintasuunnitelma- sekä toimintakertomus, joka esitetään vuosikokouksessa.

Toimikunnan jäsenen tulee olla suorittanut kasvattajan peruskurssin, tai jäsenen tulee muulla tavoin osoittaa aktiivisuutensa rodun parissa. Heidän tulee olla kasvattajia tai harrastajia, joilla on riittävästi tietoa perinnöllisyysopista, rotumääritelmästä, rodun sairauksista ja sukutauluista. Tavoitteena on, että vähintään yhdellä jalostustoimikunnan jäsenellä olisi jalostusneuvojan peruskurssi suoritettuna. Jalostustoimikunnan keskeisinä tavoitteina on rodun geneettisen monimuotoisuuden turvaaminen, rodussa esiintyvien perinnöllisten sairauksien ja vikojen seuranta, sekä ohjeistuksien laatiminen kyseisten sairauksien vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi, rotutyyppillisen ulkomuodon, käyttäytymisen ja toimintakyvyn säilyminen sekä jalostuksen tavoiteohjelman laadinta.

Jalostustoimikunta noudattaa toimissaan kulloinkin voimassa olevaa Suomen Kennelliiton ohjeistusta jalostustoimikunnille, Suomen Kennelliiton jalostusstrategiaa, eläinsuojelulakia, eläinsuojeluasetusta ja Euroopan Neuvoston lemmikkieläinten jalostusta koskevaa päätöslauselmaa soveltuvin osin. Yhdistyksellä on pentuneuvoja ja kotisivuilla toimiva pentuvälitys. Pentuvälityksessä julkaistaan kaikki Suomen Prahamrottakoirat ry:n jäsenten ja Suomen Kennelliiton rekisteröintivaatimukset täyttävät pentueet. Ilmoitukseen merkitään selkeästi täyttääkö pentue Suomen Prahamrottakoirat ry:n jalostussuosituksen.

Kuva 1. Suomen Prahamrottakoirat ry:n logo. Logon suunnitellut Roosa Pakkanen.

4. RODUN NYKYTILANNE

Prahanrottakoirien levinneisyyttä on vaikea kartoittaa. Rotu hyväksyttiin 14.9.2019 FCI:n virallisten rotujen joukkoon kymmenen vuoden koeajalle. Pražský krysařík- rotukirjat ovat edelleen auki, ja ulkomuodoltaan ja luonteeltaan rodunomaisia koiria tuodaan usein rodun kotimaassa jalostustarkastuksiin, mikä mahdollistaa uuden geneettisen materiaalin tuomisen rotuun. Jalostustarkastuksessa rotuunotettavien ominaisuudet tutkitaan tarkoin, ja koirat joko hyväksytään jalostukseen tai hylätään silloin, kun ne eivät joidenkin seikkojen vuoksi täytä rodun piirteitä. Muissa maissa on järjestetty yksittäisiä rotuunottoja. Ensimmäinen FI-rekisteriin rekisteröity pentue syntyi 16.5.2019 kennel Karvakatastrooffin:iin.

Prahanrottakoirien rekisteröinnit ovat tasaisessa kasvussa Suomessa. Edellisen jto:n jälkeen on koirien lukumäärä kasvanut; vuoden 2017 274:sta koirasta vuoden 2022 682:een koiraan. Tuontikoiria rekisteröidään kymmenkunta vuodessa; sadan rekisteröidyn koiran raja ylitettiin vuonna 2013, viidensadan koiran lukumäärä tuli täyteen vuonna 2020. Koirien sukulinjoista löytyy aina samoja koiria, lukuun ottamatta rotuunotettuja koiria, joiden sukulinjoja ei tiedetä. Rotuunottoja on tehty kuitenkin vain muutama vuodessa Tsekissä ja Ruotsissa. Vuoden 2022 loppuun mennessä prahanrottakoiria oli rekisteröity 682.

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen eli alleelien runsautta, josta puhutaan myös jalostuspohjan laajuutena. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samoista geneeistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, mikä antaa rodulle yleistä elinvoimaa ja suojaaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Geenien monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmän kannalta, sillä geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostaminen ja perinnöllinen edistymisen ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua. (Katariina Mäki 2013.)

Suurilukuinen koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen, tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista. (Katariina Mäki 2013.)

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koira, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20- 50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. (Katariina Mäki 2013.)

Prahanrottakoirayksilöiden vähäisestä määrästä johtuen rodun jalostuspohja on kapea. Jalostuskoirien jälkeläismäärät ovat epätasaisia, mutta jalostuskoirien käyttö on monipuolistunut, eikä niin kutsuttuja matador-yksilöitä enää ole kuin kolme urosta. Edellisen jto:n aikana matador-uroksia oli viisi ja -narttuja neljä. Jalostukseen käytetään kuitenkin edelleen vain murto-osaa rodun uroksista ja nartuista. Koirien terveyden tutkimiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota, jotta populaatiosta saataisiin enemmän tietoa.

Kennelliiton jalostustietokannan koirien sukutaulut eivät ole täydellisiä. Samat ulkomaiset koirat saattavat esiintyä eri rekisterinumerolla useamman kerran, eikä aiemmin tietokantaan merkitystä tuontikoirasta näy kuin kolme sukupolvea. Täten taulukoiden näyttämät sukusiitosprosentit ja sukukatokertoimet eivät välttämättä ole täysin todenmukaisia. Rodun kotimaassa on esitetty myös rodun sukutauluissa olevan epäselvyyksiä. Tämän vuoksi Suomen populaatiossa saattaa olla koiria, joiden perimässä voi olla epäselvyyksiä.

Taulukko 2. Vuositilasto – rekisteröinnit 2010-2022 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 2022)

Vuositilasto – rekisteröinnit													
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Pennut (kotimaiset)	83	83	81	44	55	37	33	29	37	25	16	3	
Tuonnit	9	10	18	9	10	12	4	10	10	11	14	14	19
Rekisteröinnit yht.	92	93	99	53	65	49	37	39	47	36	30	17	19
Pentueet	33	34	32	20	24	15	16	15	19	11	7	1	
Pentuekoko	2,5	2,4	2,5	2,2	2,3	2,5	2,1	1,9	1,9	2,3	2,3	3,0	
Kasvattajat	14	15	15	16	17	12	10	11	9	6	5	1	
Jalostukseen käytetyt eri urokset													
- kaikki	20	24	21	15	15	12	10	11	12	6	5	1	
- kotimaiset	8	9	9	3	2	3	4	3	1				
- tuonnit	12	14	11	11	12	6	5	7	10	5	3	1	
- ulkomaiset	0	1	1	1	1	3	1	1	1	1	2	0	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	2 v 5 kk	3 v 8 kk	3 v 9 kk	3 v 9 kk	2 v 9 kk	3 v 5 kk	3 v 6 kk	3 v	2 v 5 kk	1 v 5 kk	1 v 11 kk	1 v 5 kk	
Jalostukseen käytetyt eri nartut													
- kaikki	32	34	31	19	23	15	16	15	19	9	7	1	
- kotimaiset	20	23	18	11	16	9	7	3	5	1			
- tuonnit	12	11	13	8	7	6	9	12	14	8	7	1	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 2 kk	2 v 10 kk	2 v 11 kk	3 v	3 v 7 kk	3 v 3 kk	2 v 8 kk	2 v 6 kk	2 v 8 kk	2 v 2 kk	1 v 10 kk	1 v 1 kk	
Isoisät	30	40	37	29	29	24	18	20	21	13	9	2	
Isoäidit	39	43	43	30	26	26	21	25	22	15	11	2	
Sukusiitosprosentti	2,06%	2,15%	1,69%	1,70%	1,76%	1,49%	1,56%	2,13%	3,24%	2,31%	2,05%	1,56%	

Rekisteröintimäärät Suomessa

Rekisteröintimäärät Suomessa ovat nousseet viimeisen kymmenen vuoden aikana selvästi. Alussa prahanrottakoiria rekisteröitiin muutama kymmenen yksilöä vuosittain ja nyt lähennellään jo sataa

yksilöä vuodessa.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Prahanrottakoiria alettiin varsinaisesti tuoda Suomeen vuonna 2010. Tätä ennen oli tuotu pari yksilöä, joita ei ollut rekisteröity Suomen kennelliittoon. Suomeen tuotavien prahanrottakoirien määrä vaihtelee muutamasta yksilöstä noin 20 yksilöön vuosittain. Pääsääntöisesti tuontikoirat hankitaan jalostukseen, mutta suuren kysynnän ja vähäisen tarjonnan vuoksi myös lemmikkien hankkiminen ulkomailta on yleistynyt. Vuosien 2010-2022 aikana Suomeen kennelliittoon rekisteröitiin 150 tuontikoira.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Suomessa syntyneitä prahanrottakoiria alkaa olla nyt useamman sukupolven verran. Uroksia aletaan käyttää jalostukseen vuoden iän jälkeen, ja kun koiralle on tehty viralliset terveystutkimukset. Yleisimmin koirilta tutkitaan polvet, silmät ja sydän.

Narttuja aletaan käyttää jalostukseen, kun niiden terveys on virallisesti tutkittu ja ne ovat saavuttaneet Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjeen mukaisen 18 kuukauden iän.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esiintymiseen. Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia, jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan normaalin alleelin peittäminä. (Katariina Mäki 2013.)

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %. (Katariina Mäki 2013.)

Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja koiria. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin miksi sama ei toimisi hyvien alleelien kohdalla. Toisaalta sukusiitetty eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys esiintyä jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole. (Katariina Mäki 2013.)

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja voidaan havaita esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. Jalostuksessa suositellaan 4-5 sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %. (Katariina Mäki 2013)

Prahanrottakoirilla on rotua muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta kuten monessa muussakin rodussa. KoiraNet- jalostustietojärjestelmän mukaan prahanrottakoirien populaation sukusiitosasteet ovat vaihdelleet 1,49%-3,24% välillä Suomessa vuosien 2011- 2022 aikana.

Taulukko 3. Jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta vuosina 2010-2022 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 2022)

#	Uros	Syntymäaika	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	CHICCO-CHEF Z JERIC	30.08.2010	14	34	6,46%	6%	25	58	14	34
2	MILLGRET IZUM	29.04.2016	11	33	6,27%	13%	8	22	11	33
3	UMBERTO DUO BLONDE FEDAR	04.01.2010	12	28	5,32%	18%	12	34	12	28
4	GRANDE GREMIN'S ARAMIZ	08.02.2013	9	20	3,80%	22%	9	18	9	20
5	HURLY-BURLY YOUR SPECIAL	28.11.2014	8	19	3,61%	25%	2	6	8	19
6	AHERIIKAN ÄPTIMUS	19.06.2018	5	16	3,04%	29%	0	0	5	16
7	CORELLI OD PRINCEZNY KAZENKY	03.01.2012	7	16	3,04%	32%	12	29	7	16
8	VILEM Z VALDEKA PODSKALSKE DOLEJSI	15.05.2016	6	15	2,85%	34%	21	63	6	15
9	KRYSCROFT MAX	17.11.2017	6	15	2,85%	37%	3	4	6	15
10	TRASH METAL ORNAMENTE CLÉ DE SOL	25.02.2017	6	13	2,47%	40%	1	2	6	13
11	KASANOVA SECURE POWER	05.11.2018	4	13	2,47%	42%	10	23	4	13
12	AHERIIKAN LUDVIK	13.02.2020	6	12	2,28%	44%	0	0	7	14
13	GRIPEN MAJESTIC MOLGAN	10.04.2012	5	12	2,28%	47%	0	0	5	12
14	CHLOUPEK SECURE POWER	30.04.2016	5	12	2,28%	49%	1	1	5	12
15	RAY CHARLES KAZARI TOYO-KEN	09.08.2017	7	12	2,28%	51%	0	0	7	12

Taulukossa %- osuus tarkoittaa kyseisen uroksen pentujen osuutta rekisteröityjen pentujen kokonaismäärästä tilastointiajalta. Kumulatiivinen %- osuus kertoo, kuinka monta prosenttia tilastointiaikana rekisteröidyistä pennuista eniten jalostukseen käytetyt urokset ovat yhteensä siittäneet. Taulukossa tuontikoirien sekä ulkomaisten koirien nimet ovat merkitty lihavoidulla tekstillä.

Taulukko 4. Jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua vuosina 2010-2022 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 2022)

#	Narttu	Syntymäaika	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	CATAHOULA OSMY SVETADIEL	25.05.2013	5	17	3,23%	23	57	5	17
2	KRYSCROFT KARISMA	02.12.2016	4	15	2,85%	0	0	4	15
3	VILLIN LÄNNEN SAMETTINEN NOUGAT	27.04.2014	5	14	2,66%	2	3	5	14
4	ARNORAS KAITLIN	13.01.2017	4	13	2,47%	2	4	4	13
5	AHERIIKAN ÅDESSA	19.06.2018	3	12	2,28%	1	2	3	12
6	PRAGUE LEGACY ALL ABOUT BLING	16.02.2019	3	12	2,28%	0	0	3	12
7	FIVEAS AMADA ARIELLA	20.10.2012	4	11	2,09%	4	9	4	11
8	KIMSUN ALWAYS IN MY HEART	14.04.2015	4	11	2,09%	5	15	4	11
9	GENESIS SECURE POWER	14.09.2011	3	10	1,90%	3	4	3	10
10	HURLY-BURLY FATIME	10.01.2016	4	10	1,90%	9	31	4	10
11	CHAMOMILLA PODSKALSKÉ DOLEJSI	20.07.2010	4	10	1,90%	1	4	4	10
12	ALWAYS GUESS DARK DIAMOND	24.09.2012	5	10	1,90%	7	15	5	10
13	IHANUUDEN FRIIDU	16.11.2014	4	10	1,90%	4	6	4	10
14	FINFIDELIN FAMA DE FILILÍ	22.09.2015	3	9	1,71%	4	11	3	9
15	HURLY-BURLY YIPPEE BLUEGIRL	28.11.2014	3	9	1,71%	4	13	3	9

Taulukossa tuontikoirien sekä ulkomaisten koirien nimet ovat merkitty lihavoidulla tekstillä.

Jalostuskoirien käyttömäärät

Prahanrottakoirien määrä Suomessa on lisääntynyt, mutta geenipooliin ei ole saatu kovinkaan paljon täysin erisukuisia yksilöitä. Jos jalostuspohjan monimuotoisuus halutaan turvata, ei yksittäisen koiran laskennallinen enimmäisjälkeläismäärän raja saisi olla yli 3% (12-13 jälkeläistä) suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröintimäärään. Toisessa polvessa jälkeläismäärä ei saisi ylittää yli 6% (24 jälkeläistä).

Suomessa eniten käytetyistä uroksista 11:sta on vähintään 13 jälkeläistä ja näistä neljällä yli 20 jälkeläistä. Yli 40 toisen polven jälkeläistä on eniten käytetyillä tsekintuontiruoksella *Chicco-Chef Z Jericillä* sekä 8. eniten käytetyillä tsekintuontiruoksella *Vilem Z Valdeka Podskalske Dolejsilla*. Vähintään 24 toisen polven jälkeläistä on yhteensä neljällä uroksella.

Suomessa eniten käytetyistä nartuista 4:llä on vähintään 13 jälkeläistä ja näistä toisen polven jälkeläisiä yli 24 eniten käytetyillä slovakiantuontinartulla *Catahoula Osmý Svetadiella* (57) sekä

suomalaissyntyisellä *Hurly-Burly Fatimella* (31). Huomionarvoista on, että yli 20 toisen polven jälkeläistä on tilastossa sijalla 33. olevalla 2018 syntyneellä saksantuontinartulla *Trisha vom Lausitzblickilla*. Myös tilastossa sijalla 18. olevalla tsekin tuontinartulla *Vichřice Proper Puppylla* on toisen polven jälkeläisiä 22. Jälkeläismäärä voi siis vielä kasvaa.

Tehollinen populaatio kuvaa yksilöiden määrää populaatiossa, joka tuottaa seuraavan sukupolven. Rodun tehollinen populaatiokoko saisi olla suurempi, eli kasvattajien tulisi käyttää monipuolisesti jalostukseen eri narttuja sekä erityisesti uroksia. 1980-luvulla laadittu ensimmäinen rotumääritelmä perustui 20:een yksilöön. Tästä johtuen prahanrottakoirat voivat olla läheisiä sukulaisia toisilleen. Rodun kotimaassa on suhteellisen yleistä uusia samoja yhdistelmiä, joskin siellä on myös rotuunotettu uusia yksilöitä.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Jalostuskoirista ainoastaan kolme ylittää rajan 5 % /4 vuotta. Nämä kolme urosta eivät ole läheistä sukua toisilleen. Nartuilla ei vastaavaa tilannetta tällä hetkellä ole.

Rodun eniten käytetyllä uroksella, Chicco-Chef Z Jericillä, on 14 pentuetta, joissa on yhteensä 34 pentua. Toisessa polvessa sillä on 25 pentuetta ja yhteensä 58 pentua. Chicco-Chef Z Jericiä on käytetty eniten käytetylle nartulle, Catalouha Osmy Svetadielille, kolme kertaa. Yhdistelmästä on syntynyt 10. eniten käytetty narttu, Hurly-Burly Fatime, jolla on viisi pentuetta. Kahden pentueen isänä on kahdeksanneksi eniten käytetty uros Vilem Z Valdeka Podskalske Dolejsi. Pentueesta on syntynyt viidenneksi eniten käytetty narttu Aheriikan Ådessa sekä sen veli Aheriikan Åptimus, joka on kuudenneksi eniten käytetty uros. Hurly-Burly Fatimella on lisäksi pentue toiseksi eniten käytetyllä uroksella (Millgret Izum).

Millgret Izumilla on 11 pentuetta, joissa on 33 pentua. Toisessa polvessa sillä on kahdeksan pentuetta ja yhteensä 22 pentua. Millgret Izumilla on pentue eniten käytetyn nartun, Catalouha Osmy Svetadielin sekä sen tyttären, Hurly-Burly Yippee Blue Girlin kanssa. Hurly-Burly Yippee Blue Girl on narttu, jolla on 15. eniten jälkeläisiä. Hurly-Burly Yippee Blue Girlin isä on seitsemänneksi eniten käytetty Corelli Od Princezny Kačenky.

Umberto Duo Blonde Fedar on kolmanneksi eniten käytetty uros, jolla on 12 pentuetta ja yhteensä 28 pentua. Toisessa polvessa sillä on 12 pentuetta ja 34 pentua. Umberto Duo Blonde Fedarilla on pentue Hurly-Burly Yippee Blue Girlin kanssa (15. eniten jälkeläisiä), joista Arnoras Kaitlin on neljänneksi eniten käytetty narttu. Arnoras Kaitlinilla on pentue eniten käytetyn uroksen, Chicco-Chef Z Jericin kanssa sekä Aheriikan Åmarin kanssa, joka on Aheriikan Åptimuksen (6.) ja Ådessan (5.) pentueveli.

Grande Gremin's Aramiz on neljänneksi eniten käytetty uros, jolla on 9 pentuetta, joissa on 20 pentua. Toisessa polvessa sillä on yhdeksän pentuetta ja yhteensä 18 pentua. Grande Gremin's Aramizilla on pentue Villin Lannen Samettisen Nougatin kanssa, jolla on nartuista kolmanneksi eniten pentuja. Grande Gremin's Aramizilla on pentue Villin Lannen Samettisen Nougatin tyttären kanssa. Genesis Secure Powerilla (yhdeksänneksi eniten pentuja) on pentue Grande Gremin's Aramizin kanssa.

Viidenneksi eniten käytetty uros Hurly-Burly You Are Special on eniten käytetyn nartun Catalouha Osmy Svetadielin sekä seitsemänneksi eniten käytetyn uroksen, Corelli Od Princezny Kačenkyn, poika. Sillä on pentue kahdeksanneksi eniten käytetyn Kimsun Always In My Heartin kanssa. Hurly-Burly You Are Specialilla on pentue toiseksi eniten pentuja olevan Kryscroft Karisman kanssa sekä kuudenneksi eniten pentuja olevan Prague Legacy All About Bling kanssa.

Corelli Od Princezny Kačenkylä on viidenneksi eniten jälkeläisiä ja sillä on pentue Catalouha Osmy Svetadielin kanssa ja muun muassa Always Guess Dark Diamondin kanssa, jolla on 13 eniten jälkeläisiä.

Vilem Z Valdeka Podskalske Dolejsilla on kahdeksanneksi eniten jälkeläisiä ja sillä on pentue 14. eniten käytetyn nartun, Ihanuuden Friidun, Kimsun Always In My Heartin (8.) sekä kaksi pentuetta Hurly-Burly Fatimen (10.) kanssa.

Kryscroft Maxilla (9. eniten jälkeläisiä) on pentueita muun muassa Ihanuuden Friidun (14.), Always Guess Dark Diamondin (12.) sekä Villin Lännen Samettisen Nougatin (3.) kanssa.

Kasanova Secure Powerilla (11.) on kaksi pentuetta Aheriikan Ådessan (5. eniten jälkeläisiä) kanssa. Kasanova Secure Powerin poika, Aheriikan Ludvik on 13. eniten käytetty uros. Sillä on pentueita muun muassa Arnoras Kaitlinin (4.) sekä Hurly-Burly Fatimen (10.) kanssa.

Gripen Majestic Molganilla (13.) on pentue Finfidelín Fama De Fililin (14.) kanssa. Chloupek Secure Powerilla (14.) on kaksi pentuetta Fiveas Amada Ariellan (7.) kanssa sekä sen siskon Fiveas Amada Alianan kanssa. Lisäksi sillä on pentue Fiveas Freda Fortunatan kanssa, joka on Grande Gremin's Aramizin (4.) tytär sekä Fiveas Amada Ariellan (7.) tyttären kanssa.

Ray Charles Kazari Toyo-Kenillä (15.) on uusintapentue Romance Secure Powerin kanssa. Lisäksi sillä on pentue Romance Secure Powerin tyttären (Isänä Grande Gremin's Aramiz 4.) sekä tyttären tyttären kanssa. Sillä on pentue myös Villin Lännen Samettisen Nougatin (3.) kanssa.

Prague Legacy All About Blingillä (6.) on uusintayhdistelmä Hurly-Burly Rockstarin kanssa, joka on Hurly-Burly Fatimen (10.) täyssisar (1. Chicco-Chef Z Jeric x 1. Catalouha Osmý Svetadiel).

Fiveas Amada Ariella (7.) on Grande Gremin's Aramizin (4.) siskopuoli.

Kimsun Always In My heartilla (8.) on pentue Hurly-Burly Rockabillyn kanssa, joka on Hurly-Burly Fatimen (10.) sekä Hurly-Burly Rockstarin täysveli. Kimsun Always In My Heartilla on pentue 8. eniten käytetyn Vilem Z Valdeka Podskalske Dolejsin sekä Hurly Burly You Are Specialin (5.) kanssa. Finfidelín Fama De Fililillä (14.) on pentue muun muassa Hurly-Burly Rockabillyn (1. Chicco-Chef Z Jeric x 1. Catalouha Osmý Svetadiel) kanssa.

Yhteenvetona voidaan todeta rodun monimuotoisuuden olevan Suomessa kapealla pohjalla.

Rodun populaatiot muissa maissa

Prahanrottakoira on suosittu koirarotu kotimaassaan Tšekissä, jossa on kymmeniä kasvattajia ja pentuja syntyy vuosittain satoja, joista osa on rekisteröityjä ja osa rekisteröimättömiä. Vuoden 2022 lopussa Tsekin Prazsky Krysarik-rotuyhdistyksen kantakirjassa oli lähes 7000 koiraa. Luku pitää sisällään myös tuonnit, viennit sekä kuolleet koirat. Eniten koiria Suomeen tuodaan Tsekin tasavallasta. Lisäksi prahanrottakoiria on paljon Saksassa, Pohjoismaissa, Venäjällä sekä Virossa; joitakin yksilöitä on näistäkin maista tuotu Suomeen. Prahanrottakoiria kasvatetaan myös Yhdysvalloissa, Australiassa, Japanissa ja Etelä-Euroopassa.

Prahanrottakoiraopopulaation kokoa maailmanlaajuisesti on erittäin vaikea arvioida, sillä muissa maissa ei ole yhtä kattavia jalostustietojärjestelmiä kuin Suomessa ja Ruotsissa. Tsekin jalostustietojärjestelmä on kattava, mutta edellyttää maksullisen jäsenyyden. Rotu hyväksyttiin FCI:n eli kansainvälisen koiranjalostusliiton koeajalle, joka päättyy 2029.

Yhteenveto rodun jalostuspohjan laajuudesta

Rodun kasvattajia oli Suomessa Koiranet- jalostustietojärjestelmän mukaan 29 vuoden 2022 loppuun mennessä.

Rodun jalostuspohjaan voidaan saada laajuutta hyvin harkittujen tuontikoirien käytön kautta. Urosten kohdalla ongelmaksi on kuitenkin noussut se, että monet kasvattajat haluavat käyttää samaa urosta, tai että tiettyjä uroksia käytetään liikaa suhteessa koiramäärään. Suomeen on myös tuotu toisilleen hyvin läheistä sukua olevia koiria; samasta pentueesta saatetaan tuoda useampi pentu jalostuskäyttämielessä. Tulevaisuudessa tulisi pyrkiä löytämään ulkomailta koiria, joiden lähisukulaisia ei Suomessa vielä ole. Yhdistelmiä tulisi myös harkita tarkemmin; kriteerinä ei saisi olla pelkästään kustannukset. Myös ulkomailla astuttaminen ja tuontisperma voisivat olla vastaus suppean jalostuspohjan kehittämiseksi. Edellä mainittuja mahdollisuuksia käytetään rodussa minimaalisesti. Rotuunotto on hyvä tapa lisätä jalostuspohjan laajuutta, mikäli se tehdään järkevästi harkiten. Ennen rotuunotettujen koirien käyttöä on mietittävä, miten kyseisen yksilön ominaisuuksia voidaan hyödyntää rodussa. Rotuunotettujen yksilöiden terveyden kanssa tulisi olla erityisen huolellinen, sillä mahdolliset uudet sairaudet ja viat eivät ole toivottavia.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Jalostuspohjaa kaventaa eniten se, että rodun kanta vielä tässä vaiheessa perustuu paljolti samansukuisiin tuontikoiriin. Lisäksi jalostukseen on käytetty yksilöitä, joilla on korkea sukusiitosprosentti, mikä lisää immunologisten sairauksien riskiä rodussa. On uroksia, joita on käytetty jalostukseen, vaikka niiden aiemmille jälkeläisille ei ole tehty terveystutkimuksia. Seuraavissa sukupolvissa mahdollisesti ilmenevien terveysongelmien periyttäjät on vaikea saada selville, kun aiempia sukupolvia ei ole terveyden osalta tutkittu.

Rodun jalostuspohjaa kaventaa osaltaan myös uusintayhdistelmien esiintyminen rodussa sekä urosten jalostuskäyttö keskenään sukua oleville nartuille. Joitain uroksia käytetään liikaa, ja niillä astutetaan samoja narttuja ja myös narttuja, jotka ovat sisaruksia tai sisarpuolia keskenään. Nartuilla tehdään myös useita pentueita, koska usein niiden jalostuskäyttö aloitetaan hyvin nuorella iällä, heti 18 kk alkaen. Pentueiden määrässä tulee huomioida se, että prahanrottakoirat saavat usein vain vähän pentuja kerrallaan, keskimääräinen pentuekoko on 2,5 pentua.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan prahanrottakoira on ystävällinen, utelias ja lempeä, luonnostaan varautunut vieraita kohtaan, mutta hyvin ystävällinen ja rakastettava omalle perheelleen. Näyttelyssä hylkääviä virheitä ovat liiallinen arkuus ja vihaisuus sekä selvästi epänormaali käyttäytyminen. (Suomen Kennelliitto 2010.)

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Tiedot luonteesta ja käyttäytymisestä on saatu vuonna 2022 jalostustoimikunnan tekemästä terveys- ja luonnekyselystä, johon saatiin 199 vastausta 647:stä koirasta. Kysely oli avoinna 1.4.2022-30.6.2022, ja siihen sai vastata jokainen prahanrottakoiran omistava henkilö. Kyselyssä kohdat 1-13 koskivat

taustatietoja ja ulkomuotoa, 14-42 terveyttä ja kohdat 43-58 luonnetta ja käyttäytymistä. (Liite 3. Luonne- ja terveystarkastus).

Rotuyhdistys on tehnyt luonne- ja terveystarkastuksen edellistä JTO:ta varten, mutta koska edellisen ja tämän kyselyn kysymykset ovat kovin erilaisia, ei saatuja vastauksia voi moneltakaan osin verrata keskenään.

Kyselyn käyttäytymis-osuudesta nousseita huomioitava asioita:

Rodun edustajat ovat lempeitä, ystävällisiä sekä uteliaita ja ne hakeutuvat ihmisen tai toisen lemmikkieläimen läheisyyteen. Suurin osa kyselyyn vastanneista ei pidä koiraansa vihaisena. Jotkut koirista ovat erittäin reviiritietoisia; kyselyn mukaan esimerkiksi yli 70 prosenttia kertoo koiransa haukkuvan sisääntulijat. Yli puolet vastanneista kertoo koiran haukkuvan myös ulkona omalla reviirillään. Yleensä haukkuminen loppuu hetken kuluttua tai koira lopettaa haukkumisen käskystä.

Prahanrottakoirasta saa oivan lenkkikaverin. Ulkona koirat haukkuvat jonkin verran vastaantulijoita ja muita koiria, mutta tässä haukkuherkkyydessä on kuitenkin yksilökohtaisia eroja. Ulkoillessaan joidenkin koirien perimässä oleva saalistaja tulee esiin ja osa koirista lähtee saaliin perään.

Koiranäyttelyt ovat prahanrottakoirien omistajien suosituin harrastus. Pieni osa harrastaa agilitya, hajutyöskentelyä tai tottelevaisuuskoulutusta. Yli puolet kertoi lenkkeilevänsä koiransa kanssa 7-12 h viikossa. Sama määrä ei harrasta koiran kanssa mitään lajia säännöllisesti.

Kyselyyn vastanneista prahanrottakoirien omistajista yli puolet kertoi, ettei koira pelkää mitään kyselyssä mainituista asioista. Kuitenkin osa kertoo koiransa pelkäävän vieraita koiria sekä pieniä lapsia. Joidenkin koirien kerrotaan myös pelkäävän vieraita ihmisiä sekä kovia ääniä. Rodulle ei ole ominaista joillekin pienille terrierroduille tyypillinen terävä käytös. Vastauksissa ei suoranaisesti mainita, onko koirien reaktio pelkoa, arkuutta vai varautuneisuutta. Suuri osa kyselyyn vastanneista kertoo, ettei ole tapahtunut mitään yksittäistä pelkoa selittävää tapahtumaa.

Aikavälin 2012-2022 näyttelytuloksista ilmenee, että kolme koiraa on hylätty puremisen vuoksi, ja viisi koiraa on saanut EVA:n arkuuden vuoksi.

	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	1% (6 tulosta)	1% (7 tulosta)	702 tulosta
Nuorten luokka	0% (0 tulosta)	3% (6 tulosta)	237 tulosta
Avoin luokka	1% (5 tulosta)	1% (5 tulosta)	382 tulosta

Käyttöluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Valioluokka	1% (2 tulosta)	0% (1 tulosta)	237 tulosta
Veteraaniluokka	0% (0 tulosta)	10% (1 tulosta)	10 tulosta
Yhteensä	1% (13 tulosta)	1% (20 tulosta)	1568 tulosta

Luonne- ja terveystarkastuksen vastaukset vuonna 2022 (kaikki kyselyn vastaukset on päivitetty)

1.

Vastaajista 74,9 % ei ollut vastannut aiempaan kyselyyn tämän koiran osalta

Vastaajista 14,6 % ei muistanut onko vastannut

Vastaajista 10,6 % oli vastannut myös aiempaan kyselyyn

2. Koiran rekisterinumero

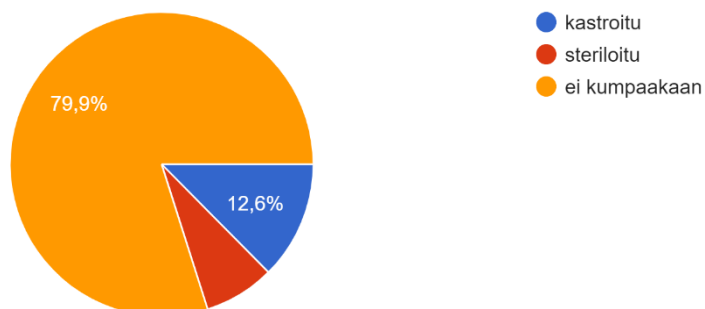
30 % vastaajista ilmoitti koiransa rekisterinumeron. Kohta oli vapaaehtoinen.

3. Vastanneiden koirista 48,7 % on iältään 1-4 vuotiaita, 22,6 % 4-8 vuotiaita, 17,1 % yli 8 vuotiaita ja 11,6 % alle 1-vuotiaita

4. Vastanneiden koirista 53,3 % oli narttuja ja 46,7 % uroksia

LUONNE

5. Koira on:
199 vastausta

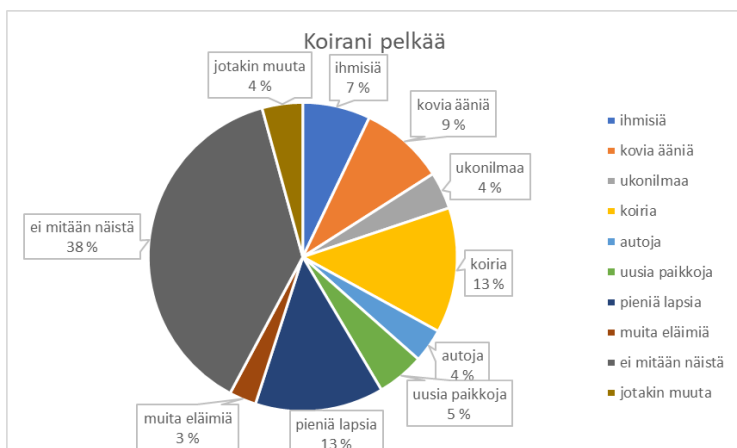

6. Steriloinnin tai kastroinnin syy:

16,2 % vastaajista ilmoitti kastroinnin syyksi piilokiveksen. 40,5 %:ssa syyksi mainittiin terveydentila. Narttujen kohdalla kohtutulehdus, sen hoito tai estäminen sekä jalostuskäytön päättäminen, urosten osalta merkkailu ja hyperseksuaalisuus tai vilkkaus.

43. Mitä koirani pelkää?

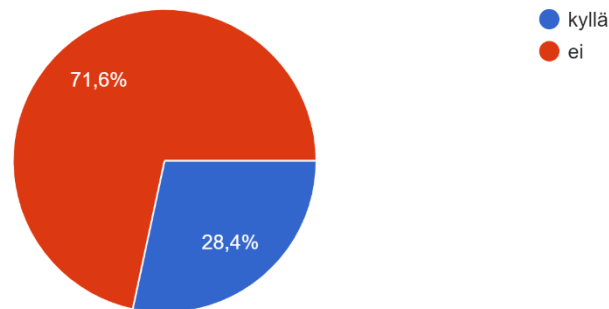
Yli puolet vastanneista kertoo, ettei koira pelkää juuri mitään. Noin 20 % vastanneiden koirista pelkää pieniä lapsia tai koiria (oletettavasti vieraita koiria). Noin 10 % pelkää kovia ääniä tai ihmisiä.

Lisätietoa peloista: Vastauksista ei suoranaisesti käy ilmi onko prahanrottakoiran reaktio pelkoa, arkuutta vai varautuneisuutta. Useassa lisätiedon kommentissa oli maininta koiran varautuneisuudesta, eikä niinkään suoranaisestä pelosta.

44. Onko koiran elämässä mielestäsi tapahtunut yksittäisiä asioita, jotka ovat mielestäsi laukaisseet pelon?

141 vastausta

44. Kyselyyn vastanneiden koirista 71 % mielestä ei ollut tapahtunut mitään pelkoa selittävää yksittäistä asiaa tai tapahtumaa. Kyllä- vastanneilta kysyttiin lisätietoa, ja useat vastanneista kertoivat lasten päässeen pelästyttämään tai jahtaamaan koira. Vielä isompi osa vastasi vieraan koiran päässeen jahtaamaan koira tai hyökkäämään koira kohti.

45. Onko koirasi vihainen?

87 % vastanneista ei pidä koiraansa vihaisena.

Jos koira koettiin vihaiseksi, kohdistui vihaisuus lähinnä toisiin koiriin tai satunnaisesti ihmisiin. Vastauksista ei suoranaisesti selviä onko kyseessä vihainen vai pelkäävä koira.

46. Mitä koirani vahtii?

Vastausten perusteella prahanrottakoirat vahtivat lajitovereiltaan pääasiassa ruokaansa, sekä jonkin verran myös lelujaan sekä reviiiriään.

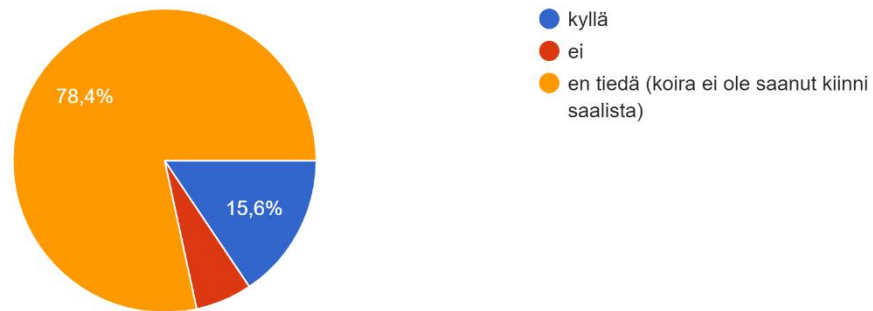
47. Mitä koirani haukkuu?

Vastanneiden koirista 73 % haukkuu sisääntulijat, mutta lopettaa haukkumisen hetken kuluttua. Yli puolet vastanneista kertoo koiransa haukkuvan myös ulkona omalla reviiirillään. Tämän lisäksi osa vastanneiden prahanrottakoirista haukkuu lenkillä muita koira, ääniä tai ihmisiä. Haukkumisesta annettujen lisätietojen perusteella haukkuherkkyydessä on paljon yksilökohtaisia eroja.

48. 42% vastanneiden koirista ei omaa saalis- tai riistaviettiä. Noin 43 % vastanneiden koirista lähtee saaliin perään, eli ne omaavat saalisvietin. Kyselyn vastauksissa riista- ja saalisvietti menevät paljolti sekaisin.

49. Koira tappaa saaliin saadessa sen kiinni

199 vastausta

50. Onko koira sosiaalistettu

Vastanneista 80 % kertoo, että pentua on sosiaalistettu heti sen omaan kotiin saavuttua, tai viimeistään rokotussuojan voimaan tullessa.

51. Salliiko koira omistajan tekemät perushoitotoimenpiteet

Lähes 90 % omistajista kertoo koiran sallivan hoitotoimenpiteet, haasteeksi koetaan kynsienleikkaus.

52. Yksinolo

Vastanneista 75 % ei koe koiran yksinolossa ongelmia. 13 % kertoo, ettei koira joudu olemaan yksin, noin 4 % koirista vahtii reviiriään ja 12 % koirista kärsii eroahdistuksesta.

53. Koiran suhtautuminen vieraisiin ihmisiin

Lähes 90 % vastaajista kertoo koiransa käytöksen olevan rotumääritelmän mukainen; se joko sallii heti vieraan kosketuksen tai lähestyy ja sallii kosketuksen hetken tarkkailun jälkeen.

54. Kuvaile koiraasi

Vastaajista yli 80 % kuvailee koiransa olevan mm. ystävällinen, valpas, utelias ja kiltti.

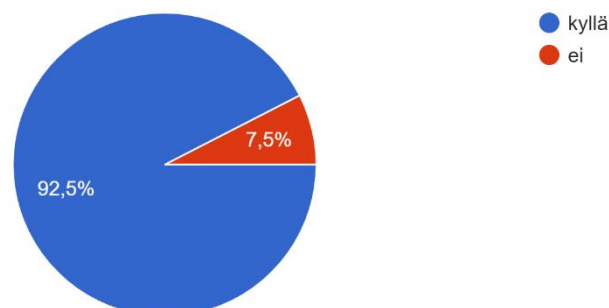
Yli 50 % kuvailee koiransa olevan mm. lempeä, rohkea, leikkisä, luotettava, nopea oppimaan, sosiaalinen, energinen, uskollinen, sopeutuva ja mukavuudenhaluinen.

Noin 45 % kuvailee koiransa olevan varautunut ja/tai vilkas

ja alle 20 % kuvailee koiransa olevan itsepäinen ja/tai arka.

55. Vastaako/vastasiko koira odotuksiasi?

199 vastausta

56. Lisätietoja koirasta (vapaaehtoinen)

Kohdassa sai vapaasti kertoa lisätietoja koirastaan. Valtaosa vastaajista kertoi koiransa olevan helppo ja ylittäneen positiivisesti kaikki odotukset luonteen osalta. Ainoastaan yksittäisiä kommentteja oli koiran varautuneisuudesta, arkuudesta tai haukkuherkkyydestä.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus sekä virallinen käyttäytymisen jalostustarkastus

Vuonna 2019 luonnetestissä kävi ensimmäinen prahanrottakoira pistein 142. SmartDog-testissä kävi yksi prahanrottakoira pentu- ja kognitiotestissä 2021 ja 2022.

Rodulle ei ole järjestetty virallista käyttäytymisen jalostustarkastusta.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Historialliset lähteet kertovat krysařík -koirista, jotka olivat kehittyneet hyvin ketteriksi ja pieniksi rotan pyydystäjiksi. Rotanpyydystämismominaisuus vaati valppautta ja tarkkaa haju-, näkö- ja kuuloaistia, joita prahanrottakoirat käyttävät edelleen aktiivisesti.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Rodussa on kyselyn perusteella säilynyt jonkin verran alkuperäinen saalisvietti. Kyselyssä noin 43 % kertoi koiransa lähtevän saaliin perään, nähdessään jonkun eläimen liikkuvan. Kyselyn vastausten perusteella osa prahanrottakoirista tappaa saaliinsa, jos sattuu saamaan sen kiinni. Suurin osa kyselyyn vastanneista ei osannut kertoa tappaisiko koira saaliinsa. Pieni osa kertoi koiran olevan täysin välinpitämätön liikkuville kohteille. Kotioloissa saalisvietti kääntyy helposti leikkisyydeksi ja selvää on, että rotu on eloisa ja sen edustajat tarvitsevat virikkeitä ja tekemistä. Rodun kotimaassa koirille järjestetään maastojuoksutapahtumia. (Youtube.com 2011)

Kokeet

Taulukko 5. Rallytokon tulokset vuosilta 2013-2022 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 2022)

	2017	2016	2015	2014	2013
MESHYV					
MESO					
MES-					
VOIHYV	<u>33% (1 koiraa)</u>				
VOIO	<u>33% (1 koiraa)</u>				
VOI-	<u>33% (1 koiraa)</u>				
AVOHYV		<u>33% (1 koiraa)</u>			
AVOO		<u>33% (1 koiraa)</u>			

AVO-					
ALOHYV		<u>33% (1 koiraa)</u>			
ALOO					
ALO-					
Yhteensä	3 koiraa	3 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa

Taulukko 6. Rallytokon tulokset vuosilta 2013-2022 (Koiranet Jalostustietojärjestelmä 2022)

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
MESHYV										
MESO										
MES-										
VOIHYV						<u>33% (1 koiraa)</u>				
VOIO						<u>33% (1 koiraa)</u>				
VOI-						<u>33% (1 koiraa)</u>				
AVOHYV							<u>33% (1 koiraa)</u>			
AVOO							<u>33% (1 koiraa)</u>			
AVO-										
ALOHYV							<u>33% (1 koiraa)</u>			
ALOO					<u>100% (1 koiraa)</u>					
ALO-										
Yhteensä	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	3 koiraa	3 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa

Taulukko 7. Agilityn tulokset vuosilta 2013-2022 (Koiranet Jalostustietojärjestelmä 16.1. 2023)

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Maksi-3										
Medi-3										
Mini-3			8 % (1 koiraa)							
Maksi-3 -										
Medi-3 -										
Mini3 -			8 % (1 koiraa)	20% (1 koiraa)						

Maksi-2										
Medi-2										
Mini-2					<u>17%</u> <u>(1koiraa)</u>	<u>25% (1</u> <u>koiraa)</u>				
Maksi-2 -										
Medi-2 -										
Mini2 -					<u>17%</u> <u>(1 koiraa)</u>	<u>25% (1</u> <u>koiraa)</u>				
Maksi-1										
Medi-1										
Mini-1						<u>25% (1</u> <u>koiraa)</u>	<u>50% (1</u> <u>koiraa)</u>			
Maksi-1 -										
Medi-1 -										
Mini1 -						<u>25% (1</u> <u>koiraa)</u>	<u>50% (1</u> <u>koiraa)</u>			
Pikkumini-1	14 % (3 koiraa)	24 % (5 koiraa)	33% (4 koiraa)	20% (1 koiraa)						
Pikkumini-2	19% (4 koiraa)	19% (4 koiraa)			<u>17%</u> <u>(1 koiraa)</u>					
Pikkumini 2-	10% (2 koiraa)	14 % (3 koiraa)			<u>17%</u> <u>(1 koiraa)</u>					
Pikkumini-3	19% (4 koiraa)	10% (2 koiraa)	8% (1 koiraa)	20% (1 koiraa)	<u>17%</u> <u>(1 koiraa)</u>					
Pikkumini-3-	19% (4 koiraa)	10% (2 koiraa)	8% (1 koiraa)	20% (1 koiraa)	<u>17%</u> <u>(1 koiraa)</u>					
Yhteensä	21 koiraa	21 koiraa	12 koiraa	5 koiraa	6 koiraa	4 koiraa	2 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa

Agilitya harrastaville koirille suositellaan luustokuvaamista ainakin kerran selän, kyynärien ja lonkkien osalta. Terve luusto kestää kohtuullista määrää räsitusta. Välikuvien ottaminen harrastusvuosien aikana olisi myös suositeltavaa, jotta näkisi, mitä muutoksia harrastaminen yhdessä ikääntymisen kanssa on tuonut luustolle. Liikarasitus tai luuston huono rakenne voivat aiheuttaa tuki- ja liikuntaelinvaijoja, kuten nivelrikkoa. Lajissa kilpaileminen vaatii omistajalta ymmärrystä koiran lihahuollon ja hyvinvoinnin tärkeydestä.

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Suurin osa Suomessa asuvista prahanrottakoirista suhtautuu yksin kotiin jäämiseen rauhallisesti. Vastanneista (199 kpl) koirasta 23:lla eli 11,6 %:lla on tai on ollut eroahdistusta. Eroahdistuneet koirat ulkuvat tai haukkuvat omistajien perään. Kotioloissa prahanrottakoirat ovat yleisesti hyvin sosiaalisia ja kiintyvät omistajiinsa voimakkaasti.

Vieraita kohtaan niiden käyttäytymisessä on jonkin verran eroja; jotkut arastelevat aluksi, mutta eivät käyttäydy aggressiivisesti. Kotona muutaman koiran kerrotaan olevan resurssiaggressiivisia ja vahtivan ruokaansa, lelujaan tai makuupaikkaansa muilta koirilta, mutta toisaalta taas ne pitävät laumassa elämisestä.

Haukkuherkkyys nousi yhdeksi tarkkailun kohteeksi prahanrottakoirien käyttäytymisessä; rodun yksilöt ovat osoittautuneet hyväksi vaihtoehdoksi; kyselyyn vastanneista (199 kpl) 146 kertoi koiransa ilmoittavan sisääntulijoista. Suurin osa hiljenee hetken kuluttua; 25 vastaajaa ilmoitti haukun jatkuvan vaivaksi asti.

Vahvan reviriikäytöksen omaavat urokset ja nartut voivat myös merkeillä sisätiloissa. Kyselystä ilmenee sisälle merkailun olevan ongelma. 56 vastannutta kertoi koiran merkeillä sisälle, tai että koira ei ole sisäsiisti. Käytös korostuu urosten osalta tilanteissa, joissa kotiin tulee vieras narttu, jos ympäristössä on kiimaisia narttuja, tai jos uros kyläilee toisessa koirakodissa. Tämä käytös on erittäin epämiellyttävää, sillä ketterinä koirina nämä pääsevät luraamaan esim. sohvatyynyille tai vuodevaatteille, ja tämä tapahtuu yleisimmin silloin, kun ihminen ei sitä huomaa.

Kyselyssä ilmoitettiin narttujen ensimmäisen juoksun alkavan 0,5- 2 vuoden iässä, mutta suurimmalla osalla ne kuitenkin alkavat alle vuoden ikäisenä. Tyypillinen juoksuväli on 6- 9 kk. Kyselyssä tuli ilmi, että hiljainen kiima (kiima, jossa ei esiinny veristä vuotoa) on yleistynyt. Tällainen kiima on täysin normaali, mutta asettaa omistajalle enemmän vastuuta ei-toivottujen astumisten välttämiseksi. Pääsääntöisesti prahanrottakoiranartut ovat hyviä synnyttäjiä, joskin joskus joudutaan turvautumaan keisarinleikkaukseen pennun suuren koon, pennun virheasennon tai muun vastaavan komplikaation vuoksi. Nartut hoitavat pentueensa hyvin; kyselyyn ei tullut ainuttakaan mainintaa synnyttäneen nartun aggressiosta pentujaan kohtaan. Synnytysongelmien syynä oli useimmiten suuri tai virhe asennossa syntyvä pentu.

Prahanrottakoirauroksilla ei ole merkittäviä ongelmia lisääntymiskäyttäytymisessä.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Yleisesti ottaen rodun luonteen ja käyttäytymisen kuvaus rotumääritelmässä osuu yksin kyselyyn vastanneiden omistajien kuvaukseen koiristaan.

Suurin osa vastaajista oli tyytyväinen koiransa luonteeseen ja käyttäytymiseen, jopa yllättyneet pienikokoisen koiran rohkeudesta ja sopeutuvaisuudesta erilaisiin tilanteisiin. Negatiivisina asioina nousivat esiin haukkuherkkyys, sisäsiisteys ja arkuus/varautuneisuus. Huomiona tulee esiin joidenkin koirien tapa tarkkailla tilannetta ennen kuin ne lähestyvät vierasta ihmistä. Onko tällainen käytös tulkittu arkuudeksi vai varautuneisuudeksi; asiaa pitää edelleen selvittää tarkemmin.

Melkein kaikki prahanrottakoirat haukkuvat vieraan saapuessa, mutta suurin osa hiljenee muutaman minuutin kuluttua joko itsestään tai käskystä. Pennun perusteellinen ja aikaisin aloitettu sosiaalistaminen nousee tärkeimmäksi työkaluksi pienikokoisen koiran itseluottamuksen rakentamisessa.

Nykykoiralta vaaditaan sopeutumista mitä erilaisimpiin tilanteisiin. Prahanrottakoiran on täytynyt olla sosiaalinen ja reipas koko olemassa olonsa ajan, sillä sen oli sopeuduttava sekä osaksi koiralaumaa että ihmisten elämää. Pelkäävä, arka ja pieni koira ei luultavasti olisi pärjännyt näissä olosuhteissa. Näin ollen arkuuteen tulee puuttua rodun käyttäytymistä tarkasteltaessa. Arkuuteen voi esimerkiksi olla syynä pennun riittämätön sosiaalistaminen, jolloin pentua ei altisteta erilaisille kokemuksille tai koiran terveyteen liittyvät asiat (kyselyssä neurologiset ongelmat aroilla koirilla). Koiran koko on myös huomioon otettava asia. Pentuna koettuja ja myöhemmin pelkoa aiheuttaneita asioita voivat olla esimerkiksi muiden koirien tai ihmisen kanssa käydyt leikit, liian raju käsittely ja tahattomat kömmähdykset, jotka voivat jäädä koiran muistiin, ja se yrittää välttää näistä johtuvaa epämiellyttävää tunnetta aikuisenakin. Muutamalla yksilöllä on myös ilmennyt neurologisia ongelmia, jotka saattavat vaikuttaa niiden kokemusmaailmaan. Perimän merkitys on suuri, joten arkaa tai aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Tämän jalostuksen tavoiteohjelman tarkkailujakson aikana oli koronapandemia (covid19), joka toi muutoksia myös koiranomistajille. Koronan vuoksi vuosina 2020 ja 2021 näyttelytoiminta hiipui, eikä ollut mahdollista sosiaalistaa koiria pentutapaamisissa tai pentunäyttelyissä. Näinä vuosina syntyneet pennut eivät ole saaneet sellaista totuttelua ympäröivään maailmaan, kuin olisi suotavaa. Näin ollen ne voivat vaikuttaa aroilta muihin ikäluokkiin verrattuna.

Lisätiedon saamiseksi prahanrottakoirien käyttäytymisestä Suomen Prahantrotakoirat ry suosittelee Kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastusta, jossa arvioidaan koiran käytöstä arkipäivän tilanteiden kaltaisissa olosuhteissa.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

Terveysteen liittyvät tiedot on saatu Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä ja vuonna 2022 Suomen Prahantrotakoirat ry:n tekemästä terveys- ja luonnekyselystä, johon saatiin silloin Suomessa asuvasta yli 600:sta prahanrottakoirasta 199 vastausta. On huomioitava, että kyselyyn tulleet vastaukset ovat koiran omistajan oma arvio koirasta.

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Patellaluksaatio

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaanmenolle. Jalan asento on virheellinen ja/tai polvilumpion telaurat ovat liian matalat. Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Vika on periytyvä. Polvilumpion rakennetta säätelevät useat eri geenit, joiden esilletuloa myös ympäristö muokkaa.

Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti). Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. 1 - asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa. 2- ja 3 - asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). 4 - asteen luksaatioissa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika. Patellaluksaatio voi myös pahentua eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen. (www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/ ELT Anu Lappalainen, 2016)

Taulukossa esitetään Suomen prahanrottakoirien patellaluksaatioasteiden (0-4) tilastot vuosilta 2011-2022. 0- aste tarkoittaa, että polvilumpio on tiukasti omassa urassaan eikä luiskahda pois.

Taulukko 8. Polviniveltilasto, lausunnot vuosilta 2011- 2022 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä)

16.1.2023) Taulukko on syntymävuoden mukainen

Vuosi	Rekisteröityjä	0	1	2	3	4	Operoitu	Yhteensä
2011	17	4	6	1	1	0	0	12
2012	30	13	5	2	0	0	0	20
2013	36	9	2	3	1	1	1	17
2014	47	16	2	2	0	2	0	22
2015	39	19	2	2	3	0	0	26
2016	37	12	5	4	0	0	1	22
2017	49	20	3	1	1	0	0	25
2018	65	26	4	4	1	0	0	35
2019	53	23	5	2	0	0	0	30
2020	99	46	7	9	1	0	0	63
2021	93	22	2	3	1	0	0	28
Yhteensä	565	210	43	33	9	3	2	300

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3	4	Operoitu
2011	71%	33%	50%	8%	8%	0%	0%
2012	67%	65%	25%	10%	0%	0%	0%
2013	47%	53%	12%	18%	6%	6%	6%
2014	47%	73%	9%	9%	0%	9%	0%
2015	67%	73%	8%	8%	12%	0%	0%
2016	59%	55%	23%	18%	0%	0%	5%
2017	51%	80%	12%	4%	4%	0%	0%

2018	54%	74%	11%	11%	3%	0%	0%
2019	57%	77%	17%	7%	0%	0%	0%
2020	64%	73%	11%	14%	2%	0%	0%
2021	30%	79%	7%	11%	4%	0%	0%
Yhteensä	53%	70%	14%	11%	3%	1%	1%

Terveyskyselyssä 65 vastaajaa 199:stä ilmoitti koirallaan olevan patellaluksaation aste 1-4.

Jalostuksessa yhdistelmän yhteenlaskettu patellaluksaatioaste tulee olla korkeintaan kaksi (2). Koiraa, jolla on polvilauunto 1/2 tai huonompi, ei tule käyttää jalostukseen. Jalostukseen voi käyttää 0/0, 0/1, 1/0, 1/1, 0/2 tai 2/0 patellalauunnon omaavaa. 1/0 ja 0/1 -tuloksisen voi yhdistää terveen, tai enintään vastaavan tuloksen omaavan kanssa. 2/0 ja 0/2 -tuloksen omaavan voi yhdistää vain terveeseen.

Terveyskyselyssä 65 kpl 199:stä vastaajasta kertoi koirallaan esiintyvän molemmin- tai toispuoleista takajalan kinkkaamista/ontumista/hypähtelyä/jalan ylhäällä pitämistä normaalissa arjessa toistuvasti (ei tapaturman seurauksena) niin, että syytä ei ole löytynyt. Tässä ei tarkoiteta polvilumpion sijoiltaanmenoa.

Spondyloosi

Spondylosis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -silloja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä, mutta bokseilla rappeumaa todetaan jo nuorilla koirilla. Spondyloosi on todettu perinnölliseksi sairaudeksi bokseilla (perinnöllisyys 0,42–0,62), joten sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Silloittumat ovat yleisimpiä rintarangan loppuosassa ja lannerangan sekä ristiselän alueella, joten rinta- ja lannerangasta otetut sivukuvat ovat riittäviä kartoituskuvaamisessa. Spondyloosin suositeltava kuvausikä bokseilla on 2 vuotta, jolloin ikääntymismuutoksia ei vielä ole, mutta perinnölliset muutokset ovat ehtineet muodostua. Vanhalle koiralle sallitaan hieman enemmän muutoksia kuin saman lausunnon saavalle nuorelle koiralle, mutta eri-ikäisten koirien lausuntoja on vaikea verrata suoraan, koska ikääntymismuutosten osuutta on hankalaa arvioida. Kuitenkin kannattaa muistaa, että spondyloosi on etenevä sairaus, joten puhdas selkä tai vain lievät muutokset vanhemmalla koiralla on jalostuksellisesti erittäin merkittävä löydös. (Suomen Kennelliitto, ELT Anu Saikku-Bäckström)

Terveyskyselyyn vastanneiden (199 kpl) koirista neljällä (2 %) on todettu spondyloosi.

Häntämukka

Vanhastaan häntämukka on pidetty degeneraationa. Ilmiö liittyy luun muodostumisen häiriöihin. Pennun syntyessä häntä on rakentunut nikamarungosta, jotka näkyvät peräkkäisinä, tasakulmaisina suunnikkaina. Aivan kuten raajojenkin putkiluihin, alkaa kasvun aikana nikamarustojen päihin kehittyä luutumispisteitä. Ne kasvavat hiljalleen, kunnes nikaman pää luutuu kokonaan.

Nikaman pääterusto vastaa putkiluiden kasvurustoa myös siinä, että sen avulla häntänikamat kasvavat pituutta. Leveä ja tasainen nikamapää vastaa seuraavaan bamburungon lailla, jolloin häntä pysyy suorana.

Jos päätelevy ei kehity, seuraava normaalirunkoinen nikama liittyy vialliseen kulmautuneena, jolloin syntyy mutka. Jos monta kehittymätöntä nikamaa seuraa toisiaan, häntä lyhenee. Nikamapäiden luutumisen alkaa koirilla vasta noin neljän kuukauden iässä, ja varmuudella asia voidaan todeta röntgenkuvauksella vasta kasvukauden päätyttyä, noin 8-12 kuukauden iässä. (Koiramme-lehti, 6/2018)

Terveyskyselyyn vastanneiden (199 kpl) koirista 13:lla (6,5 %) on häntämutka.

Silmät

Taulukko 9. Silmätutkimustilasto 2011-2022 (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 16.1. 2023)

Vuosi	Rekisteröityjä	Tutkittu	Tutkittu %	Terkeitä	Terkeitä %
2011	17	6	35%	6	100%
2012	30	7	23%	7	100%
2013	36	6	17%	6	100%
2014	47	16	34%	15	94%
2015	39	11	28%	9	82%
2016	37	13	35%	13	100%
2017	49	9	18%	9	100%
2018	65	18	28%	17	94%
2019	53	21	40%	19	90%
2020	99	14	14%	12	86%
2021	93	29	31%	27	93%
2022	94	22	23%	22	100%

Diagnoosi	Esiintymiä	Koiria
<u>Distichiasis, todettu</u>	5	4
<u>Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia</u>	162	149
<u>Kortikaalinen katarakta, todettu</u>	1	1
<u>Lasiaisen rappeuma, todettu</u>	3	2
<u>Posterior polaarinen katarakta, todettu</u>	1	1
<u>Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu</u>	1	1
<u>Silmämuutosten vakavuus, lievä</u>	7	5
<u>Totaali katarakta, todettu</u>	1	1

Rodun kotimaasta ei ole saatu tietoa rodun silmäterveystilanteesta. Suomessa koiria on tutkittu silmien osalta vielä varsin vähän, ja tutkitut koirat ovat olleet pääasiassa nuoria yksilöitä. Virallisten tutkimusten perusteella terveen tuloksen on saanut 137 yksilöä. 4 koiraa on saanut diagnoosin lievästä distichiasiksesta sekä yhdelle koiralle on todettu puutteellinen kyynelkanavan aukko. Kortikaalista kataraktaa, posterior polaarista kataraktaa ja totaali kataraktaa on diagnosoitu jokaista yhdellä yksilöllä. Kahdella koiralla on todettu lasiaisen rappeuma.

Vuotavat silmät

Koiran silmien vuotamisen syitä

Mikäli silmät ovat aina vuotaneet, kyseessä voi olla puutteellisesti kehittyneet kyynelkanavat tai ne voivat olla tukossa. Kyse voi olla myös siitä, että ylimääräiset ripset tai silmiin osuvat karvat ärsyttävät silmän pintaa.

Kuivasilmäisyydessä voi olla kysymys joko muodostuvan kyynelneeste liian alhaisesta määrästä tai sitten siitä, että kyynelneestettä muodostuu normaali määrä, mutta sen laatu on huono. Tällöin kyynelneeste on liian vetistä eikä se suojele ja levity sarveiskalvon pinnalle normaalisti, vaan valuu ulos silmästä.

Syitä vuotaville silmille voi siis olla mm:

- silmien ärtyminen ulkoisten tekijöiden vuoksi
- kyynelneeste liiallinen vetisyys

- puutteellisesti kehittyneet kyynelkanavat
- tukossa olevat kyynelkanavat
- ylimääräiset ripset
- silmiin osuvat karvat

(Omaeläinklinikka, 10.6.2020)

Terveyskyselyyn vastanneista (199 kpl) 25 kpl (12,5 %) ilmoitti koirallaan olevan vuotavat silmät.

Hammaspuutokset

Tavoitteena on prahanrottakoira, jolla on oikea purenta (säännöllinen leikkaava purenta) ja kaikki 42 hammasta. Praharottakoirilla on hammaspuutoksia jonkin verran, yleensä välihammaspuutoksia, mutta myös etuhammaspuutoksia voi olla. Hammaspuutokset ovat perinnöllisiä, ja niihin tulee kiinnittää huomiota jalostusvalintoja tehdessä. Jonkin verran myös virheasentoisia kulmahampaita on esiintynyt rodussa. Rotumääritelmä hyväksyy P1 (ensimmäinen välihammas) & M3 (kolmas poskihammas) hampaiden puuttumisen sekä yhden etuhampaan puuttumisen.

Parodontiitti

Parodontiitti on bakteerien aiheuttama tulehdus, joka tuhoaa hampaan kiinnityskudoksia: leukaluuta juuren ympärillä, juuren pinnan sementtiä ja hammasta leukaluuhun kiinnittäviä säikeitä. Oireina ovat ientulehdusmuutosten lisäksi hengityksen merkittävän paha haju, silmin nähtävät ienvetäymät ja taudin edetessä hampaiden liikkuvuuden lisääntyminen sekä kipu.

Varsinkin alkuvaiheessa oireet voivat olla hyvin lieviä, eikä hammaskiveä ja plakkiakaan välttämättä ole hampaan pinnalla kovin paljoa. Erityisesti pienillä roduilla pitkälle edennyt parodontiitti voi kuitenkin johtaa alaleuan murtumaan tai oronasaalifistelin (joka tarkoittaa yhteyttä suusta nenäonteloon) syntyymiseen tavallisimmin yläkulmahampaan kohdalle. (Eläinlääkäriasema Sympaatti)

Terveyskyselyyn vastanneista (199 kpl) kertoi yleisimpiä ongelmia hampaiden ja purenta kanssa olevan:

- maitohampaita on jouduttu poistamaan 113 kpl (56,8 %) koirista
- hammaskiveä on esiintynyt ja sitä on jouduttu poistamaan 108 kpl (54,3 %) vastaajien koirista
- pysyviä hampaita on jouduttu poistamaan 70 kpl (35,2 %) vastaajien koirista
- parodontiittia esiintyy 52 kpl (26,1 %) vastaajien koirista
- hammaspuutoksia esiintyy 49 kpl (24,6 %) vastaajien koirista
- yläpurenta 8 kpl (4 %)
- peitsihammas 4 kpl (2 %)

Kivesvika eli piilokiveksisyys

Koirilla kivekset laskeutuvat synnyinsijoiltaan vatsaontelon takaseinämän vierestä nivuskanavan kautta kivespusseihin syntymän jälkeen. Normaalisti kivesten tulisi olla lopullisilla paikoillaan hyvissä ajoin ennen pennun luovutusikää. Koirilla kivesviasta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä piilokiveksisyyttä, jolloin toinen tai molemmat kivekset ovat jääneet laskeutumatta kivespusseihin. Jonkinasteisena kiveksen laskeutumishäiriönä voidaan pitää myös huomattavan myöhään laskeutunutta kivestä. Piilokiveksisyyttä esiintyy useissa roduissa hyvin yleisesti. (Lohen tutkimusryhmä/Helsingin yliopisto 2017.)

Perimällä epäillään olevan vaikutusta kivesvian syntyyn, joskaan periytymismekanismiin ei

edelleenkin ole saatu varmuutta. (Lohen tutkimusryhmä/Helsingin yliopisto 2017.) Myös narttu voi periyttää taipumusta kivesvikaisuuteen.

Prahanrottakoirilla esiintyy kivesvikaisuutta. Terveyskyselyyn vastanneista (199 kpl) 16 uroksella (8 %) oli piilokives tai -kivekset. Kivesvikaista urosta ei saa käyttää jalostukseen.

Refluksi/närästys

Koiran närästys on melko yleinen vaiva, jonka oirekirjo vaihtelee melko paljon. Tyypillisimpiä oireita ovat:

- nieleskely
- huulien lipominen
- pintojen tai tavaroiden nuoleminen
- yleinen levottomuus
- tyhjän mahan (sapen) oksentelu
- kakominen tai yskiminen
- joissain tapauksissa kohtauksellinen tarve syödä jotain tavallisesta poikkeavaa.
- Närästys ei ole harmiton vaiva

Närästysten taustalla ovat tyypillisesti:

- ruuansulatusvaivat ja siihen liittyen epäsopiva ravinto
- yliherkkyydet
- rakenteelliset ongelmat
- elimistön yleinen stressitason nousu ympäristötekijöineen

Rakenteellisista ongelmista esim. mahansuun sulkijalihaksen tai mahanportin löysyys sekä ruokatorven laajentuma voivat jo yksinään olla ongelman taustalla tai pahentaa sitä. Myös sappiteiden sairaudet (tukos, kivet, mukoseeali) voivat oireilla närästystyyppisenä.

Närästysten oireita aiheuttavana mekanismina on happaman ruokasulan tai pelkän happaman mahanesteen paluu mahansuun sulkijalihaksen ohi takaisin ruokatorveen ja jopa nieluun saakka.

Happaman mahanesteen pääsy väärään paikkaan aiheuttaa kipua ja pahimmillaan vaurioita ruokatorven ja suun sekä nielun limakalvolle. Mahalaukkua itseään suojaa paksumpi limakalvo, mutta pitkittyessään happovaivat ja lisääntynyt happaman mahanesteen erittyminen voivat aiheuttaa vauriota myös itse mahalaukun limakalvolle (gastriitti ja edelleen mahahaava). (Pauliina Meri, Omaeläinklinikka, 21.8.2020)

Terveyskyselyyn vastanneista (199 kpl) 17 kpl (8,5 %) kertoi koiran kärsivän refluksista/närästyksestä

Anaalirauhasongelmat

Koiran anaalirauhaset sijaitsevat noin klo 5 ja 7 kohdilla peräaukon ympärillä ja erittävät anaalirauhaseritettä. Anaalirauhaset eivät aina tyhjene toivotusti eläimen ulostaessa. Joskus liian pehmeä uloste ei riitä aiheuttamaan riittävästi painetta rauhasiin niin, että ne tyhjentäisivät. Tällöin anaalirauhasien tyhjentäminen eläinlääkärin vastaanotolla voi olla tarpeen.

Erittien koostumus voi myös muuttua paksummaksi, jolloin anaalirauhasitiehdyt tukkeutuvat helposti. Anaalirauhasien täyttyminen ja tiehyiden tukkeutuminen saattaa aiheuttaa tulehduksen ja takapään alueen kipua koiralle.

Anaalirauhasten tulehtuminen on yleisempää pienikokoisilla koirilla. Anaalirauhasen täyttymistä tai tulehdusta voi epäillä, jos koira oireilee haistelemalla peräaukon aluetta normaalia enemmän, pyrkii hankaamaan takapäättään maata tai mattoja vasten tai kipuilee ulostaessaan. (Evidensia, 24.4.2019)

Terveyskyselyyn vastanneista (199 kpl) 14 kpl (7 %) kertoi koiransa kärsivän anaalirauhasten aiheuttamista vaivoista.

Epilepsia

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä niin kauan, kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta. (Suomen Kennelliitto, Eläinlääkäri Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema.)

Ensimmäinen epilepsia-kohtaus tulee useimmiten nuorena, 1-5 – vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Saman tyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsidiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsia-kohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan. (Suomen Kennelliitto, Eläinlääkäri Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema)

Terveyskyselyssä ilmoitettiin yhdellä koiralla (0,5 %) olevan epilepsia. Epilepsiaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen, eikä yhdistelmiä, joista epilepsiaa sairastavia koiria on syntynyt, tule uusia. Tällaisten koirien lähisukulaisten käyttöä jalostukseen tulisi välttää.

Syringomyelia

Syringomyelia (SM) tarkoittaa nesteentäyteisten onteloiden muodostumista selkäyttimeen aivoselkäydinnesteen epänormaalin liikkumisen seurauksena. Tärkein syringomyelialle altistava tekijä on Chiari- tyyppinen epämuodostuma. Chiari- tyyppinen epämuodostuma (CM) tarkoittaa aivojen takakuopan suhteellista ahtautta (aivojen takakuopan tilavuus on siis suhteellisesti liian pieni sen sisältämän aivokudoksen määrään nähden), minkä seurauksena pikkuaivot ja usein myös aivorunko tyräytyvät taaksepäin kallon isoon aukkoon (foramen magnumiin) tai sen läpi. (Lewis ym. 2010, 345-347.)

Terveyskyselyyn vastanneista yhdellä (0,5 %) koiralla on todettu syringomyelia. Syringomyeliaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen, eikä yhdistelmiä, joista syringomyeliaa sairastavia koiria on syntynyt, tule uusia. Tällaisten koirien lähisukulaisten jalostuskäyttöä tulisi välttää.

Napatyrä

Napa on se kohta, josta sikiön aineenvaihdunta tapahtuu istukan välityksellä emon elimistöön. Navan kohdalla istukasta tulevat verisuonet lävistävät sikiön ja liittyvät sikiön omaan verenkiertoon. Normaalisti napaverisuonet painuvat kasaan ja navan aukko sulkeutuu heti kohta syntymän jälkeen. Jos aukon sulkeutuminen hankaloituu, niin syntyy napatyrä eli vatsaontelon seinämään jää reikä; joskus suurempi joskus pienempi. Aukon sulkeutuminen voi estyä, jos napanuora joutuu epätavallisen kovaan venytykseen syntymähetkellä. Emo voi myös purra napanuoran poikki liian läheltä ja aiheuttaa tyrän syntymisen. Napatulehdus voi häiritä sulkeutumista. Useissa tapauksissa navan aukko on perintötekijöiden vaikutuksesta liian suuri ja sulkeutuminen epätäydellistä. Joskus tavataan synnynnäisiä kehityshäiriöitä, jolloin navan aukko on valtavan suuri. Vakavimmat kehityshäiriöt ovat sellaisia, että vatsaontelo on sikiönkehityksen häiriön johdosta jäänyt täysin auki ja suolisto pursuaa esteettä vatsasta ulos; tällaiset tapaukset ilmenevät heti syntyessä, ja ovat useimmiten niin vaikeita, että pentu joudutaan lopettamaan. Napatyrää tavataan siis hyvin lieväästeisesta nuppineulanpään kokoisesta aina todella suuriin ja vaikeisiin tapauksiin. (Jukka Marttila, n.d.)

Terveyskyselyyn vastanneista (199 kpl) 3 kpl (1,5 %) kertoi koirallaan olevan napatyrä.

Allergiat

Terveyskyselyyn vastanneista (199 kpl) 8 (4 %) kertoi koirallaan olevan ruoka-aineallergia.

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympäritys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopiadiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito.

(Suomen Kennelliitto/Nina Mahlanen)

Sinisen koiran syndrooma

Yksi prahanrottakoirien hyväksytyistä väreistä on sininen-ruskein tan merkein.

”Blue dog syndrome”, ”color dilution alopecia” ja CDA ovat termejä, jotka tarkoittavat siniseen väriin liittyvää haitallista iho-ongelmaa eli perinnöllistä karvatupen kehityshäiriötä, jonka perimmäinen syy on häiriö melaniinin (väripigmentti) jakautumisesta karvassa ja karvatupessa. Sininen koira näyttää siniharmaalta, koska mustat pigmenttitihitukset sen karvoissa eivät ole tasaisesti jakautuneet vaan klimppeinä, ja nämä klimpit jostain syystä toisinaan haittaavat karvan kasvua. Osa sinisistä koirista on aivan normaaliturkkisia, osalla karva on hieman tavallista ohuempaa tai lyhyempää ja osalla on peräti täysin kaljuja laikkuja iholla. Mikäli koiralla on tan-merkit, nämä kohdat turkista ovat normaalit ja vain siniset kohdat ovat poikkeavia. (Jonna Laitinen n.d. ja Liisa Sarakontu 2003.)

Terveyskyselyyn vastanneista (199 kpl) kahdella (1 %) on todettu sinisen koiran syndrooma

Kaljut alueet

Terveyskyselyyn vastanneista (199 kpl) 8 kpl (4 %) kertoi koirallaan olevan ympäri vuoden kaljuja kohtia.

Kaljuuntumisen aiheuttaja voi olla esimerkiksi demodikoosi eli sikaripunkki. Muita karvan ohenemista tai paikallisia karvattomia laikkuja aiheuttavia syitä voi olla mm. sinisen koiran syndrooma, kilpirauhasen vajaatoiminta ja follicuraalinen dysplasia (karvatupen surkastuma) (omaeläinklinikka, sikaripunkki koiralla)

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Taulukko 10. Kuolinsyytilasto 10.1.2023. (KoiraNet Jalostustietojärjestelmä 16.1.2023)

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
<u>Hermostollinen sairaus</u>	3 vuotta 5 kuukautta	5
<u>Immunologinen sairaus</u>	1 vuotta 1 kuukautta	1
<u>Kasvainsairaudet, syöpä</u>	6 vuotta 8 kuukautta	2
<u>Kuollut ilman sairauden diagnosointia</u>	7 vuotta 8 kuukautta	1
<u>Luusto- ja nivelsairaus</u>	0 vuotta 6 kuukautta	1
<u>Muu sairaus, jota ei ole listalla</u>	2 vuotta 5 kuukautta	4

<u>Sydänsairaus</u>	0 vuotta 6 kuukautta	1
<u>Tapaturma tai liikennevahinko</u>	4 vuotta 1 kuukautta	10
<u>Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus</u>	5 vuotta 0 kuukautta	1
<u>Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu</u>	1 vuotta 6 kuukautta	3
<u>Kaikki yhteensä</u>	3 vuotta 5 kuukautta	29

Koiran kuolinsyyn ilmoittaminen on vapaaehtoista, ja se tehdään Suomen kennelliiton Omakoira-järjestelmässä. Valitettavasti lemmikin menettäminen on raskas tapahtuma, eikä ilmoittamisesta olla aina tietoisia. Kuolinpäivämäärä ja -syy jää omistajalta näin ollen usein ilmoittamatta. Rodun kuolintilastojen ylläpitäminen olisi tärkeää, sillä se tuo lisätietoa koko populaatiosta; sen koosta ja yleisimmistä kuolinsyistä.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko prahanrottakoiralla on 1- 4 pentua. Kyselyn mukaan rodussa ilmenee vähän astumis- ja -tiinehtymisvaikeuksia sekä synnytysoongelmia. Syynä synnytysoongelmiin on joko istukan irtoaminen, liian suuri pentu, pennun syntyminen väärässä asennossa, vain yhden pennun pentue, polttoheikkous, kuollut pentu tai tulehdus. Terveyskyselyyn vastanneista sektioon on päätenyt edellä mainittujen vaikeuksien vuoksi 13 narttua; prosenttilukua ei voi laskea, sillä ei ole tiedossa, kuinka monta pentuetta kyseiset nartut ovat saaneet. Synnytysongelmien vuoksi pentukuolleisuutta esiintyy jonkin verran. Niistä tai synnyttämisistä vioista ja epämuodostumista ei ole tilastoja. Jalostukseen käytettävän nartun vähimmäispainoksi suositellaan vähintään 2 kilogrammaa.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Prahanrottakoiran ulkomuodossa ei ole mainittavia terveyttä haittaavia ominaisuuksia. Pyöreän kallon on huomattu joissakin muissa roduissa altistavan syringomyelialle, epilepsialle sekä päälakiaukileelle. Pieni koko voi olla haitaksi lisääntymiselle.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Terveysongelmista keskeisimmiksi nousevat patellaluksaatio ja parodontiitti. Ensiarvoisen tärkeää olisi omistajien ja kasvattajien avoimuus, ja sairastuneista koirista ilmoittaminen yhdistyksen jalostustoimikunnalle. Patellaluksaation osalta tilanne on sellainen, että jalostuskoiria tutkitaan, mutta myös kotikoiria tulisi viedä ahkerammin virallisiin tutkimuksiin. Lisääntymisessä ongelmia oli kyselyn mukaan lähinnä synnytyksissä, joissa sektioon päädyttiin liian suuren tai väärässä asennossa tulevan pennun vuoksi.

4.4. Ulkomuoto

Rotumääritelmä

Alkuperämaa: Tsekki

Ryhmä: 9

FCI:n numero: 363

Hyväksytty FCI 7.5.2019

Kennelliitto 4.6.2019

KÄYTTÖTARKOITUS: Seurakoira

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 9 seura- ja kääpiökoirat

alaryhmä 9 mannermaiset kääpiöspanielit, venäjäntoyt

ja prahanrottakoira

Käyttökoetulosta ei vaadita

LYHYT HISTORIAOSUUS: Historiallisten lähteiden mukaan prahanrottakoira on ollut tunnettu Tsekissä jo ammoisista ajoista lähtien. Pienen kokonsa, vikkeliä liikkeitä ja hyvän hajuaistinsa ansiosta näitä koiria käytettiin rottien pyydystämiseen (siitä rodun nimi "krysarik", rottakoira). Nämä ominaisuudet ovat kehittyneet rodun pitkän historian aikana. Näitä pieniä vilkkaita koiria nähtiin usein Tsekin kuninkaiden juhlassa Prahan linnassa ja niitä pidettiin Böömin ylhäisön hoveissa seurakoirina. Böömin kuninkaat antoivat niitä lahjoina Euroopan maiden hallitsijoille ja myöhemmin myös tavallisille kansalaisille. Historialliset lähteet todistavat, että tämä rotu todella on kotoisin Böömistä ja sen alkuperä voidaan jäljittää Tsekin varhishistoriaan.

Rodun jalostus aloitettiin menestyksekkäästi uudelleen vuonna 1980 ja siitä on jälleen tullut suosittu seurakoira, jota kohtaan on mielenkiintoa muissakin maissa.

YLEISVAIKUTELMA: Pieni, rungoltaan lähes neliömäinen ja tiivis koira, jolla on sileä tai keskipitkä karva. Pienestä koostaan huolimatta hyvin aktiivinen, valpas ja vilkas. Uroksilla ja nartuilla tulee olla selvä sukupuolileima.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Säkäkorkeuden suhde rungon pituuteen (mittattuna olkanivelestä istuinluun kärkeen) on 1 : 1,05. Nartuilla runko saa olla hieman pidempi. Ihanteellinen rintakehän syvyys on 50 % säkäkorkeudesta. Kalliosan leveyden ja pituuden tulee olla yhtä suuret, kallo ei saa olla pituuttaan leveämpi. Kuono-osan pituus on vähintään 1/3 mutta alle 1/2 pään koko pituudesta. Otsapenger on selvä.

Nämä mittasuhteet ovat ihanteita, kokonaisvaikutelma on kuitenkin tärkein.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Ystävällinen, utelias ja perheeseensä kiintynyt. Olemukseltaan vikkeliä liikkeinen ja tasapainoinen. Luonnostaan varautunut vieraita kohtaan, mutta ystävällinen ja rakastettava omalle perheelleen. Omanarvontuntoinen ja itsevarma.

PÄÄ:

Kallo: Sivukuvaltaan pyöristynyt, kuonon ja kallon ylälinjat eivät ole yhdensuuntaiset. Niskakyyhy on erottuva. Silmät ovat kaukana toisistaan. Nahka on pöimuton ja lyhyen, hienolaatuisen karvan peittämä.

Otsapenger: Selvästi erottuva.

Kirsu: Täysin pigmentoitunut. Karvapeitteen värin mukainen.

Huulet: Tiiviit ja kiinteät, suupielet tiiviisti sulkeutuvat. Huulten reunat ovat täysin pigmentoituneet ja karvapeitteen värin mukaiset.

Leuat / hampaat: Leuat vahvat kaveten tasaisesti. Säännöllinen leikkaava purenta. Täysihampainen purenta on toivottava.

Silmät: Tummat, karvapeitteen värin mukaiset. Silmät ovat keskikokoiset, pyöreät, eivät liian ulkonevat ja etäällä toisistaan. Silmäluomien reunat ovat tiiviit ja pigmentoituneet.

Korvat: Kolmiomaiset, tanakasti pystyssä ja pään takaosaan sijoittuneet. Korvien asento on hieman sivulle viistossa.

KAULA: Keskipitkä, jalosti kaareutunut, ei löysää kaulanahkaa. Kaulan asento on melko ryhdikäs.

RUNKO:

Ylälinja: Kiinteä ja vaakasuora.

Säkä: Hieman erottuva.

Selkä: Lyhyt, suora ja kiinteä.

Lanne: Lyhyt.

Lantio: Hieman viisto ja riittävän pitkä.

Rintakehä: Poikkileikkaukseltaan soikea. Rinnan syvyys on 45–50 % säkäkorkeudesta.

Alalinja ja vatsa: Vatsa on hieman ylösvetäytynyt, vyötärö erottuu selvästi.

HÄNTÄ: Selän tasolle kiinnittynyt ja ulottuu pisimmillään kintereeseen. Häntä on vahva ja kapenee kärkeä kohti. Häntä on puoliväliin asti suora, asenoltaan hieman koholla. Koiran liikkuesssa häntä nousee korkeammalle ja voi jopa muodostaa puolipyörän selän päälle. Häntä voi olla tyvistetty rodun kotimaassa. (Huom. Suomessa tyvistyskielto.)

RAAJAT

ETURAAJAT: Eturaajat ovat edestä katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset, eivät liian leveäasentoiset.

Lavat: Lihaksikkaat, viistot ja tiiviit.

Olkavarret: Suorat ja lihaksikkaat.

Kyynärpäät: Rungonmyötäiset, eivät sisään- eivätkä ulospäin kiertyneet.

Kyynärvarret: Suorat ja riittävän vahvat.

Välikämmenet: Edestä katsottuna suorat ja sulavasti kyynärvarsien jatkeena. Sivulta katsottuna hieman viistot ja kiinteät.

Etukäpälät: Pyöreät ja tiiviit; varpaat ovat hyvin kaareutuneet ja tiiviisti yhdessä. Kynnet ovat tummat.

TAKARAAJAT: Lihaksikkaat, riittävästi kulmautuneet. Takaa katsottuna koira seisoo vakaasti, takaraajat ovat yhdensuuntaiset eivätkä liian leveäasentoiset.

PRAHANROTTAKOIRA 4/5

Reidet: Riittävän lihaksikkaat.

Polvet: Hyvin kulmautuneet.

Sääret: Sopusuhtaisen lihaksikkaat.

Kintereet: Hyvin kulmautuneet.

Väliljalat: Vahvat ja suorat.

Takakäpälät: Hieman soikeat, tiiviit, varpaat hyvin kaareutuneet. Tummat kynnet.

LIIKKEET: Tasapainoisten etu- ja takakulmausten ansiosta liikkeet ovat vakaat, sulavat, yhdensuuntaiset, kevyet ja vaivattomat. Liikkeet eivät saa olla laahaavat.

NAHKA: Kiinteä, vahva, joustava ja tiiviisti rungonmyötäinen. Nahan pigmentti on karvapeitteen värin mukainen.

KARVAPEITE

Karva:

- 1) Lyhyt, kiiltävä, pinnanmyötäinen ja tiheä, ei paljaita alueita. Päässä karvapeite on tavallisesti ohuempaa ja lyhyempää kuin rungossa.
- 2) Kohtuullisen pitkä, hapsut korvissa, raajoissa ja hännässä, rinnassa hieman pitempi karva.

Väri:

- Musta, ruskea tai sininen punaruskein (tan) merkein, tai näiden laimentuneet muunnokset (kaikki sävyt hyvin vaaleasta hyvin voimakkaaseen).
- Yksivärinen keltainen (vaaleapigmenttinen) tai voimakas punainen, ilman tan-merkkejä.
- Marmoroitu (merle) musta tai ruskea punaruskein (tan) merkein.

Merkkien tulee olla mieluiten syvän punaruskeat, paitsi sinisillä yksilöillä, joilla ne voivat olla vaaleammat. Merkit sijaitsevat silmien yläpuolella, poskissa, eturinnassa, välikämmenissä, käpälissä, takaraajojen sisäpuolella ja hännän tyven alapuolella. Eturinnassa merkit muodostavat kaksi symmetristä, toisistaan erillään olevaa kolmiota.

Kirsun, silmien ja huulten pigmentti on karvapeitteen värin mukainen, mutta voimakas pigmentti on toivottavin väristä riippumatta.

KOKO JA PAINO

Säkäkorkeus: 21–23 cm ± 1 cm.

Paino: Ihanepaino noin 2,6 kg.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

- pitkä runko ja matalat raajat
- kapea tai puutteellisesti holvautunut kallo-osa
- puutteellisesti pigmentoitunut kirsu
- epäsymmetrinen purenta
- puuttuva etuhammas
- hieman köyry selkä ja lanne, notkoselkä
- pysyvästi kiertynyt, tiiviisti toiselle puolelle kääntynyt tai alas kiinnittynyt häntä
- hieman ulos- tai sisäänpäin kiertyneet käpälät
- liian laajat värimerkit, jotka eivät ole riittävän selvärajaiset päässä, rinnassa ja vatsassa
- mustat karvat värimerkeissä
- isompi kuin 1 cm² kokoinen valkoinen täplä rinnassa
- valkoista varpaissa
- silmässä enintään 50 % sinistä merlevärisillä koirilla

- säkäkorkeus yli 24 cm tai alle 20 cm

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- vihausuus tai liiallinen arkuus
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- pääläen aukile
- omenanmuotoinen kallo, liian lyhyt kuono-osa
- yläpurenta
- useamman kuin 4 hampaan puuttuminen (paitsi P1 ja M3), kahden tai useamman etuhampaan puutos
- siniset tai vaaleankeltaiset ns. petolinnun silmät
- silmässä yli 50 % sinistä merlevärisillä koirilla
- luppakorvat
- voimakkaasti köyry selkä tai lanne
- karvattomia alueita rungossa
- punaruskeiden merkkien puuttuminen päästä merkkivärisillä yksilöillä
- laaja (yli 2 cm²) valkoinen täplä rinnassa, valkoiset merkit missä tahansa rungossa tai raajoissa
- voimakas nokisuus punaruskeissa värimerkeissä
- säkäkorkeus yli 26 cm tai alle 18 cm

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyneitä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

Rodussa on kaksi karvanlaatua: lyhytkarvainen ja pitkäkarvainen. Pitkäkarvaisuus on resessiivisesti periytyvä. Ensimmäinen pitkäkarvainen prahanrottakoira (Gasi Dar Minulosti, s. 17.11.2006) on esitetty jalostustarkastuksessa 20.9.2008 Prahassa. Gasi Dar Minulostin vanhemmat ovat lyhytkarvaisia, mutta kantavat pitkäkarvamuuoksen geenii. Ensimmäinen Suomessa syntynyt pitkäkarvainen prahanrottakoira oli Ihanuuden Carmen (13.5.2013) lyhytkarvaisista vanhemmista. Pitkäkarvaisuuden alkuperä rodussa ei ole tiedossa. Karvapeitteen tulee kummassakin karvamuuoksessa olla peittävä.

Rodun historiassa tunnetaan niin sanottu Karlovarský harlekýn, rottakoiratyyppinen merle-värinen koira, joka luultavimmin kuoli sukupuuttoon, kun kasvattajat eivät silloin vielä tiedostaneet merleväristen koirien yhdistämisen vaaroja. Nykyajan merleväriyksen alkuperää ei tiedetä tarkalleen, sillä rotuun tämänhetkinen merle-väriyksen on saatu rotuunotetuista koirista. Ensimmäiset Prahassa jalostustarkastuksessa esitetyt ja rotuunotetut merlekoirat olivat sisarukset Šanty ja Šiva Etarun kennelistä 18.3.2007.

Rodun koirien näyttelykäynnit

Koiranäyttelyt ovat yleisin harrastus rodun harrastajien keskuudessa. Vuonna 2021 näyttelykäynnit lähentelevät jo 1500 näyttelykäynnin rajaa.

Koiranäyttelyt ovat yleisin harrastus rodun harrastajien keskuudessa. Vuonna 2022 näyttelykäynntejä on jo 1500.

Taulukko 11. Näyttelykäynnit 2012-2022

Taulukko	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
----------	-----	----	---	---	-----	-----	----------

Junioriluokka	69% (485 tulosta)	23% (162 tulosta)	5% (36 tulosta)	1% (6 tulosta)	1% (6 tulosta)	1% (7 tulosta)	702 tulosta
Nuorten luokka	64% (152 tulosta)	26% (62 tulosta)	5% (13 tulosta)	2% (4 tulosta)	0% (0 tulosta)	3% (6 tulosta)	237 tulosta
Avoin luokka	65% (248 tulosta)	26% (100 tulosta)	5% (20 tulosta)	1% (4 tulosta)	1% (5 tulosta)	1% (5 tulosta)	382 tulosta
Käyttöluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Valioluokka	87% (206 tulosta)	11% (27 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	1% (2 tulosta)	0% (1 tulosta)	237 tulosta
Veteraaniluokka	90% (9 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	10% (1 tulosta)	10 tulosta
Yhteensä	70% (1100 tulosta)	22% (351 tulosta)	4% (70 tulosta)	1% (14 tulosta)	1% (13 tulosta)	1% (20 tulosta)	1568 tulosta

Koiranäyttelyissä prahanrottakoirista 70 % on palkittu laatuarvosanoilla erinomainen tai erittäin hyvä, jolloin voi olettaa niiden vastaavan rotumääritelmää. Arvosanat ei voi arvostella (EVA) ja hylätty (HYL) esiintyvät harvoin; osa hylätyistä on tullut suuren koon tai koiran aran käyttäytymisen vuoksi.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Rodun kotimaassa Tšekissä järjestetään vuosittain 3-4 jalostustarkastusta, joissa arvioidaan yksilön ominaisuudet jalostusta silmällä pitäen. Tähän mennessä Tšekin tasavallassa pidetyissä "bonitace" , jalostustarkastuksissa on käynyt neljä Suomessa kasvatettua prahanrottakoira. Ensimmäinen jalostukseen hyväksytty koira bonitoitiin Hostouňissa Tšekissä 22.7.2017 ja kolme seuraavaa jalostustarkastettiin Krivoklatissa 23.9.2019.

Suomessa ei ole järjestetty jalostustarkastuksia. Tšekin Pražský krysařík -clubin jalostustarkastuksia on myös järjestetty Norjassa ja Saksassa. Ruotsissa maan oma rotuyhdistys on järjestänyt jalostustarkastuksia. Tavoitteena on ottaa käyttöön Suomen Kennelliiton virallinen ulkomuodon jalostustarkastus. Jalostustarkastuksen profiiliin laadinta on tarkoitus aloittaa vuonna 2024.

Tavoitteena on järjestää jalostustarkastuksia myös Suomessa.

Liitteenä 1 on suomennettu Tšekin jalostustarkastuskortti.

Keskeisimmät ongelmakohdat

Keskeisimpinä ongelmina Suomen prahanrottakoirapopulaatiossa voidaan pitää liian pitkää tai liian kaareutuvaa lanneosaa ja epätasapainoisia kulmauksia. Toisaalta rodussa esiintyy myös tyyppiongelmia; selvästi rotumääritelmästä poikkeavia suuria, jalkavia sekä pieniä hentoluustoisia yksilöitä.

Vuonna 2022 tehtyyn terveys- ja luonnekyselyyn osallistuneista 199 koirasta säkäkorkeudeltaan 42 kpl oli 21-23 cm, 63 kpl 23-26 cm, 26 kpl 18-21 cm , 13 kpl yli 26 cm ja kaksi alle 18 cm. Saatujen vastausten (95 kpl) perusteella koirien painot vaihtelevat 700 g ja 5 kg välillä. Keskiarvo on 2,43 kg. Joidenkin koirien kohdalla korkeus ja paino korreloivat, mutta Suomessa on myös matalia painavia koiria ja korkeita kevyitä koiria.

Merle-väriytykseen tulee kiinnittää huomiota. Merle-väristä koira ei saa yhdistää toiseen merle-väriseen koiraan. Merle on vallitseva geeni, eli kantaja ilmentää sitä ulkoasussaan. Merle-väri ei kuitenkaan ilmene punaisessa tai keltaisessa värissä. Punaisten tai keltaisten koirien yhdistäminen merle-geeniä kantavaan koiraan tulee tehdä harkiten, ja jos punaisen tai keltaisen koiran geeniperimä

ei merlen osalta ole tiedossa, koiralle pitää tehdä geenitesti ennen merle-geeniä kantavaan koiraan yhdistämistä.

Merleväriytyksen omaavia koiria oli Suomessa vuoden 2022 loppuun mennessä rekisteröity 45 kpl.

Terveys- ja luonnekyselyn tulokset ulkomuodon osalta:

7. Koiran paino?

Saatujen vastausten (199kpl) perusteella koirien painot vaihtelevat 700 g ja 5 kg välillä. Keskiarvo on 2,43 kg.

8. Koiran säkäkorkeus?

Saatujen vastausten perusteella

32 % säkäkorkeus 23–26 cm.

21 % säkäkorkeus 21–23 cm

19 % säkäkorkeus yli 26 cm.

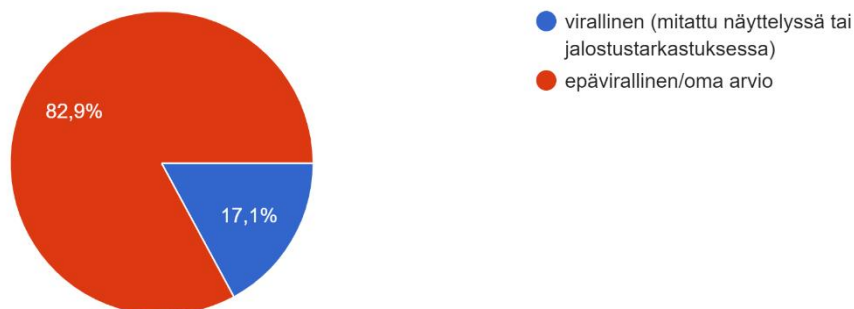
13 % säkäkorkeus 18-21 cm

1 % säkäkorkeus alle 18cm

Loput vastaajista eivät tienneet koiransa säkäkorkeutta tai jättivät kysymyksen vastaamatta.

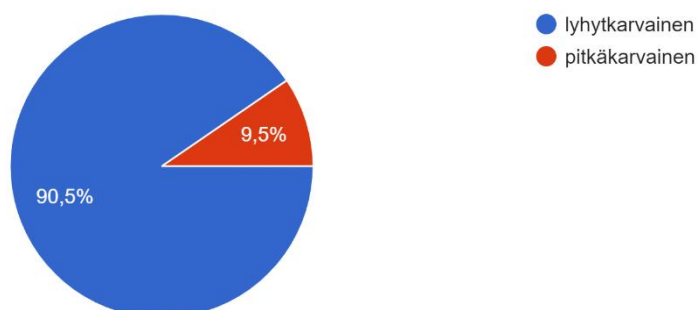
9. Onko mittaustulos

199 vastausta

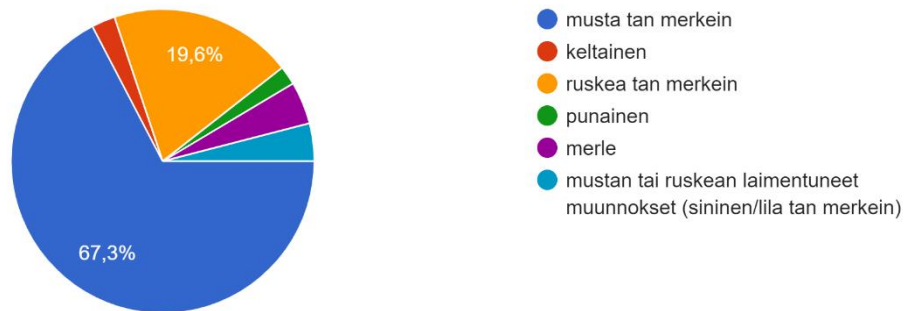
10. Karvanlaatu

199 vastausta

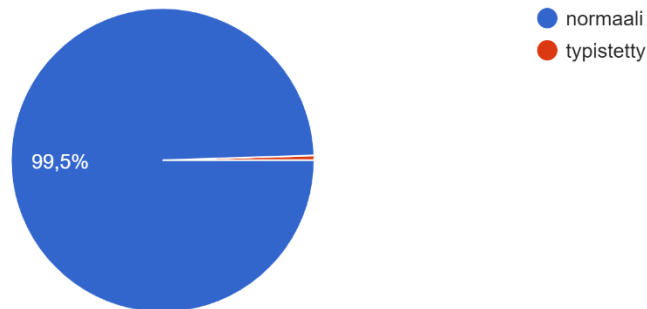
11. Väri:

199 vastausta

12. Häntä:

199 vastausta

13. Koiran korvien asento

Kyselyyn vastanneiden koirilla on lähes 89 % :lla pystyt korvat. Noin 7 %:lla korvat ovat pehmeät ja taittuvat eteenpäin, loppuilla noin 3 %:lla taittuvat taakse. Vastanneilla oli myös pentuja, joiden lopullinen korvien asento ei vielä ole selvillä (noin 1 % vastauksista)

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi 2017-2023.

Edelliseen tavoiteohjelmaan kirjatut jalostustavoitteet sekä niiden toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Jalostuspohja Jalostuspohjan laajentaminen.	<p>Suomeen on tuotu koiria ulkomailta. Asia on nostettu esille jalostustoimikunnan aloittamassa kasvattajakahvilassa, ja painotettu erisukuisten koirien tuonnin tärkeyttä.</p> <p>Rotuunotosta on myös keskusteltu.</p>	<p>Tuontikoirat ovat olleet pitkälti liian läheistä sukua keskenään.</p> <p>Rodun pienestä populaatiokoosta johtuen täysin erisukuisten rekisteröityjen koirien löytäminen ulkomailta on vaikeaa rodun alkuperästä johtuen. Rodun kotimaassa rotuunottojen määrä on vähentynyt.</p> <p>Tavoite ei ole toteutunut.</p>
Käyttäytyminen ja luonne Rodun tunnusomaisen luonteen ylläpitäminen.	<p>Kasvattajat ovat käyttäneet tyypillisen, rodunomaisen käytöksen omaavia koiria jalostukseen. Jto:aa varten on tehty terveys- ja luonnekysely.</p>	<p>Luonnekyselyn tuloksista käy ilmi, että 54% vastanneiden koirista ei pelkää mitään kyselyssä mainituista asioista (kysymys numero 43), ja 87% vastaajista ei pitänyt koiraansa vihaisena. Verrattaessa edellisen ja tämän jto:n kyselyiden tuloksia, on tapahtunut hienoista heikkenemistä pelon osalta eli tavoite ei ole täysin toteutunut.</p> <p>Näyttelytuloksista löytyy ainoastaan yksittäisiä luonteen takia hylättyjä koiria.</p>
Käyttöominaisuudet Rodun tunnetuksi tekeminen virallisissa koe- ja kilpailulajeissa.	<p>Rotu on puhtaasti seurakoira. Rodun alkuperäistä käyttöä rottakoirana ei ole.</p>	<p>Seurakoiraominaisuudesta huolimatta tulee muistaa rodun alkuperäinen käyttötarkoitus</p>

<p>Terveys ja lisääntyminen Jalostuksella tavoitellaan mahdollisimman rodunomaisia ja terveeksi tutkittuja koiria.</p>	<p>Virallinen joukkoterveystarkastus järjestettiin maaliskuussa 2022, jossa yhdistyksen jäsenten prahanrottakoirien tutkimuksia tuettiin rahallisesti. Kasvattajakahvilassa ,kesäpäivillä sekä yhdistyksen facebook-sivulla on keskusteltu ja tiedotettu terveys- ja jalostusasioista.</p>	<p>Koirien virallisten polvitutkimusten osuus on laskenut. Tältä osin tavoite ei ole toteutunut. Tutkitut koirat ovat terveempiä verrattuna edelliseen jto:aan eli sen suhteen jalostustavoitteissa on edistytty.</p>
<p>Ulkomuoto Tasapainoisen, pienen, tiiviin ja elegantin olemuksen säilyttäminen.</p>	<p>Kasvattajia on kehoitettu käyttämään ulkomuodoltaan riittävän rotutyypin omaavia koiria jalostukseen.</p>	<p>Näyttelyissä käyneistä koirista valtaosa on palkittu laatuarvosanalla erinomainen tai erittäin hyvä. Suuren koon vuoksi on muutama koira saanut hylätyn arvosanan. Rodun tyyppi on edelleen hyvin hajanainen ja vaihtelua yksilöiden välillä on paljon. Tavoitetta ei ole vielä täysin saavutettu, mutta asiassa on menty eteenpäin.</p>

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Tavoitteena on kasvattaa Suomen prahanrottakoirapopulaation monimuotoisuutta. Suomeen tulisi saada enemmän eri sukuisia tuontikoiria ja sitä myöten uusia geenejä jalostuskäyttöön. Rodussa ei tulisi tehdä uusintayhdistelmiä, sillä niitä tekemällä geenipooli on supistettu pieneksi.

Käyttäytyminen ja luonne

Jalostuksessa käytettävien koirien tulee olla rohkeita, lempeitä ja ystävällisiä. Tavoitteena jalostuksessa on ylläpitää prahanrottakoiran tunnusomaista rohkeaa ja uteliasta luonnetta. Vihaista tai arkaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Jalostuskoirien luonteeseen tulee jatkossa kiinnittää nykyistä enemmän huomiota; pelokkaiden koirien määrä on lievästi lisääntynyt. Tavoitteena on laatia prahanrottakoirille Kennelliiton virallisen käyttäytymisen jalostustarkastuksen profiili.

Käyttöominaisuudet

Prahanrottakoira on kehittynyt vuosisatojen saatossa rotanpyydystäjästä seurakoiraksi, jollaisena se tulee jalostuksessa säilyttää. Prahanrottakoirat ovat erinomaisia harrastuskoiria koostaan huolimatta.

Terveys ja lisääntyminen

Jalostuksella tavoitellaan mahdollisimman rodunomaisia ja terveeksi tutkittuja koiria. Virallisten terveystutkimusten tärkeyttä ei voi vähätellä. Ilman tutkimustuloksia kasvattajien on mahdotonta tietää, mihin heidän kasvatustyönsä on suuntautumassa ja mitä se tuottaa. Tällä hetkellä populaatiossa eniten esiintyvä terveysongelma on patellaluksaatio, ja jalostuksessa tulee noudattaa Suomen Prahanrottakoirat ry:n antamia suosituksia. Tutkimusten määrässä ja niiden tuloksissa pyritään säilyttämään vähintään nykyinen taso. Suun terveyteen on kiinnitettävä enemmän huomiota.

Ulkomuoto

Prahanrottakoira on kääpiökoirarotu. Jalostuksella halutaan säilyttää oikea rotutyyppi ja tiivis, tasapainoinen ja elegantti olemus. Ylilyöntejä tulee välttää.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostukseen käytettävän prahanrottakoiran tulee olla terveeksi tutkittu ja luonteeltaan tasapainoinen, ystävällinen ja utelias. Vihaista tai arkaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Jalostusvalinnoissa pitää ottaa huomioon myös haukkuherkkyys ja sisälle merkkailu, joiden ajatellaan olevan perinnöllisiä. Jalostuksessa on noudatettava Suomen eläinsuojelulakia ja -asetusta, FCI: jalostussääntöjä, Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjetta ja jalostusstrategiaa.

- koiran on oltava fyysisesti terve ja hyväluonteinen

- koiralla ei saa olla perinnöllisiä tai perinnölliseksi epäiltyjä sairauksia tai vikoja
- koira, jota on kirurgisesti operoitu jonkin perinnöllisen vian tai sairauden vuoksi ei saa käyttää jalostukseen
- koira, jolla on rotumääritelmän mukainen hylkäävä virhe, ei saa käyttää jalostukseen

Jalostuskoira, joka ei ominaisuuksiltaan vastaa täysin rotumääritelmää, suositellaan yhdistämään mahdollisimman hyvin rotumääritelmän täyttävään koiraan.

Jalostukseen käytettäviltä prahanrottakoirilta vaaditaan tällä hetkellä virallinen patellaluksaatiotutkimus.

Koira, jolla on polvilausunto 1/2 tai huonompi, ei tule käyttää jalostukseen. Jalostukseen voi käyttää 0/0, 0/1, 1/0, 1/1, 0/2 tai 2/0 patellalausunnon omaavaa. 1/0 ja 0/1 -tuloksisen voi yhdistää terveen, tai enintään vastaavan tuloksen omaavan kanssa. 2/0 ja 0/2 -tuloksen omaavan voi yhdistää vain terveeseen.

Ensi kertaa astutettavalla nartulla tulee olla ikää yli 18 kuukautta mutta alle 5 vuotta. Yli kahdeksan vuotiaan nartun astutus on sallittu ainoastaan eläinlääkärin luvalla. Jalostukseen käytettävän nartun vähimmäispainoksi suositellaan vähintään 2 kilogrammaa. Jalostukseen käytettävän uroksen tulee olla yli 12 kuukautta. Läheskään kaikki perinnölliset sairaudet eivät näy nuorena koirassa, vaan tulevat esiin vasta myöhemmällä iällä. Nuorten koirien (varsinkin urosten) käyttöä tulee harkita.

Jalostukseen käytettävällä koiralla tulisi olla Suomen Kennelliiton hyväksymästä koiranäyttelystä tuloksena yksi erinomainen tai kaksi erittäin hyvää. Näyttelymenestys ei kuitenkaan takaa hyvää jalostusarvoa, vaan se tulee ilmi koiran jälkeläisistä. Näyttelyissä vaatimattomammin pärjännyt terve koira voi hyvinkin jättää arvokasta jalostusmateriaalia.

Jalostuskoirilla tulee olla riittävä sukupuolivietti ja niiden pitää pystyä lisääntymään luonnollisesti.

Mikäli todetaan, että jokin yksilö toistuvasti eri yhdistelmistä periyttää jälkeläisiä, jotka ovat epäterveitä tai eivät vastaa rotumääritelmää, voi jalostustoimikunta suositella kyseisen koiran poistamista jalostuksesta. Myöskään yhdistelmiä, joista on syntynyt epäterveitä tai rotumääritelmän vastaisia jälkeläisiä, ei tule uusia. Uusintayhdistelmiä ei tulisi tehdä, sillä ne supistavat jo ennestään kaventunutta geenipoolia.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Jalostuksessa yksilön käyttö rajataan enintään 5 pentueeseen tai 15 jälkeläiseen, kunnes on näyttöä jälkeläisten terveydestä ja rodunomaisuudesta.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Suomen Prahantakoirat ry kuuluu Suomen Kääpiökoirat rekisteröityyn yhdistykseen (SKKY), joka järjestää säännöllisesti tuomarikoulutuksia seura- ja kääpiökoirarotuja arvosteleville tuomareille. Suomen Kääpiökoirat ry suosittelee tälle rodulle tuomarikoulutusta vasta, kun rotu on saanut virallisen rodun hyväksynnän kansainväliseltä koiranjalostusliitolta. Suomen Prahantakoirat ry rotuyhdistyksenä huolehtii rodun jalostuksen tavoiteohjelman laatimisesta ja siitä, että tavoitteet toteutuvat.

Yksittäisten koirien jalostuskäytön hillitsemiseksi yhdistys voi asettaa lisäehtoja kasvattajalistalle sekä pentuvälitykseen pääseville koirille. Yhdistys painottaa ja muistuttaa kasvattajia, että arkoja tai vihaisia

koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Yhdistyksen hallitus ja jalostustoimikunta seuraavat rodun terveyttä sekä järjestävät kyselyitä kasvattajille ja rodun harrastajille. Kasvattajat ovat tutkineet patellaluksaation osalta jalostuskoiransa vain muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, ja mikäli vapaaehtoisuus terveystutkimuksien osalta ei toteudu, yhdistys voi anoa rodulle PEVISA-ohjelmaa. Yhdistys järjestää joukkoterveystarkastustilaisuuksia ja tukee jäsenten koirien terveystarkastuksia. Yhdistys päivittää vuoden kasvattaja-kilpailun sääntöjä koskemaan myös terveystuloksia.

Yhdistys järjestää tapahtumia, luentoja sekä webinaareja, joiden avulla pyritään lisäämään tietoutta rodusta ja koirien lajityypillisestä käyttäytymisestä. Prahamrottakoirien ulkomuoto on vielä hyvin hajanainen ja rodussa on ulkonäöllisesti keskenään poikkeavia yksilöitä. Yhdistys pyrkii lisäämään kasvattajien ja harrastajien tietoutta siitä, millainen on koiran terve rakenne järjestämällä luentoja tai erilaisia tilaisuuksia aiheesta. Luonteiden ja ulkonäön seuraamisen helpottamiseksi yhdistys kannustaa harrastamaan koirien kanssa eri lajeja, sekä tuomaan koiria yhteisiin tapahtumiin.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodussa esiintyvät vakavat terveysongelmat ovat toistaiseksi esiintyneet yksittäisissä tapauksissa. Polvilumpion sijoiltaanmeno ja parodontiitti (hampaan kiinnityskudosten tulehdus) ovat rodussa seurattavia asioita. Molemmat viat aiheuttavat koiralle kipua, ja niiden korjaaminen tai oireiden etenemisen hidastaminen on kallista. Jatkuva varovaisuus ja huolellisuus jalostustyössä ovat tarpeen rodun terveyden vaalimiseksi. Prahamrottakoiran tärkein tehtävä on olla seurakoira ja kumppani ihmiselle. Lemmikit ovat usein täysivaltaisia perheenjäseniä ja niiden sairaudet koetaan suurena huolenaiheena; jalostuksessa tuleekin pyrkiä mahdollisimman terveisiin ja pitkäikäisiin koiriin.

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Rodulla on kapea jalostuspohja. Uhkana on, että Suomen prahanrottakoirakannassa toistuu sama perimä. Prahamrottakoirien rotukirjat ovat avoimena, mikä mahdollistaa uusien yksilöiden rotuunoton. Suomessa rodun kasvattajien keskuudessa vallitsee suurimmaksi osaksi positiivinen, rodun eteen tehtävän työn henki. Toivottavaa olisi, että kaikki rodun kasvattajat osallistuisivat rodun tulevaisuuden rakentamiseen.

Rodun kasvattajien ja harrastajien keskuuteen toivottaisiin parempaa vuorovaikutusta ja yhteistyötä, jotta mahdollisiin epäkohtiin ja ongelmiin voitaisiin puuttua ajoissa.

FCI:n hyväksyntä koeajalle luo mahdollisuuden prahanrottakoirien osallistumisen näyttelyihin kaikissa FCI-maissa. Rotu saa laajasti näkyvyyttä ja herättää kiinnostusta uusissa rodun harrastajissa ja mahdollisissa kasvattajissa. Toisaalta uhkana on uusien populaatioiden perimän köyhyys ja rotutyypin muuntuminen johtuen ulkoasultaan epätasaisista perustajayksilöistä.

Prahamrottakoira jää usein kotikoiraksi, eikä näennäisesti tervettä koira katsota tarpeelliseksi viedä virallisiin terveystutkimuksiin. Uhkana on, että prahanrottakoirakannan terveydestä ei saada kokonaisvaltaista tietoa. Välinpitämättömyys terveystutkimuksen tuloksia kohtaan voi vaarantaa rodun kannan terveyden. Vuonna 2021 virallisiin polvitarkastuksiin vietyjen koirien lukumäärä romahti. Rodun tulevaisuus on kasvattajien ja omistajien vastuulla; viralliset terveystarkastukset ovat ainoa keino rodun heikon kohdan, polvien, terveyden seuraamiseksi. Kokonaiskuvan saamiseksi myös kotikoirat tulisi tarkistaa.

Rodunomainen varautuneisuus voidaan sekoittaa arkuuteen ja arkuus varautuneisuuteen, jolloin todellisuudessa arkoja koiria saatetaan käyttää jalostukseen.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Taulukko 12. Jalostustoimikunnan toimintasuunnitelma

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2024	Käyttötymisen jalostustarkastuksen ja ulkomuodon jalostustarkastuksen profiilien laadinta ja tarkastuttaminen Kennelliitossa Kesäpäivät, webinaareja, koulutustilaisuuksia
2025	Joukkoterveystarkastus Open Show Kesäpäivät, webinaareja, koulutustilaisuuksia
2026	Käyttötymisen jalostustarkastuksen ja ulkomuodon jalostustarkastuksen toteutus Kesäpäivät, webinaareja, koulutustilaisuuksia
2027	Luonne- ja terveystutkimusten uusiminen ja vastausten tilastointi Kesäpäivät, webinaareja, koulutustilaisuuksia
2028	Uuden JTO:n valmistelu suurilukuisten rotujen pohjalle Kesäpäivät, webinaareja koulutustilaisuuksia

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Jalostustoimikunta seuraa vuosittain rodun terveystutkimusten tuloksia ja terveystutkittujen koirien määrää sekä näyttelyarvosteluista nousevia epäkohtia ja erityisesti mainintoja aroista ja aggressiivisista koirista. Jalostustoimikunta seuraa pentueiden tietoja ja toimeenpanee kyselyitä.

Hallitus ja jalostustoimikunta seuraavat yhdessä tavoiteohjelman toteutumista. Jalostuksen tavoiteohjelmaan kirjoitetut tavoitteet ja toimintasuunnitelma huomioidaan yhdistyksen vuotuista toimintasuunnitelmaa laadittaessa. Jalostustoimikunta raportoi hallitukselle jalostukseen liittyvistä asioista, mm. populaation rakenteesta ja tilasta, jalostukseen käytetyistä koirista, jälkeläismääristä ja sairauksista. Jalostuksen tavoiteohjelma on kokonaisuudessaan luettavissa Suomen Prahannrottkoirat ry:n kotisivuilla.

7. LÄHTEET

Albert Marrin. 2011. Little Monsters: The Creatures that Live in us and on us. Luettu 22.9.2017.

<https://books.google.fi/books?id=bZutMWvBuCMC&pg=PT86&lpg=PT86&dq=little%20monsters%20fleas%20and%20dogs&source=bl&ots=jAK8kjKoki&sig=blhAVKCcrdOv5H-zHQts8QSoQvw&hl=fi&sa=X&ved=0ahUKEwir0YWZnLnWAhXGIpoKHYkBBucQ6AEIVDAM#v=onepage&q=little%20monsters%20fleas%20and%20dogs&f=false>

Anu Lappalainen. 2016. Polvilumpion sijoiltaanmeno (patellaluksaatio). Luettu 22.9.2017.

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polvilumpion>

Anu Saikku-Bäckström. i.a. Spondyloosi. Luettu 6.12.2022. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset>

Cyrila Karpfová. n.d. Pražský Krysařík. Praxis: Fortuna.

Eläinlääkäriasema Sympaatti, Sympaattiset asiantuntijaeläinlääkärit, i.a.

<https://www.sympaatti.fi/artikkelit/ientulehdus-ja-parodontiitti>. Luettu 6.12.2022

Eläinlääkäri Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema. 2017. Koiran epilepsia. Luettu

22.9.2017. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnollisista-sairauksista/koiran-epilepsia>

Emmi Manninen. 2016. Kääpiökoira merkkaillee sisälle isoa herkemmin. Koiramme-lehti 7-8/2016, 36-39.

Emmi Manninen. 2016. Sisälle merkkaillemista ratkotaan syihin pureutumalla. Koiramme-lehti 7-8/2016, 30-34.

Evidensia. 24.4.2019. Koiran anaalirauhaset ja niiden ongelmat. <https://evidensia.fi/hoitovinkit/koiran-anaalirauhaset-ja-niiden-ongelmat/> Luettu 6.12.2022

Igor Hroznata Adamovič. 2017. Historie. Luettu 10.9.2017. <http://www.prazsky-krysarik.cz/index.php?id=2>

Heikkinen-Lehkonen Paula, Koiramme-lehti 6/2018, Häntämutka, vakava vika vai kauneusvirhe

<https://www.koiramme.fi/jutut/koiramme-juttuarkisto/887-haentaemutka-vakava-vika-vai-kauneusvirhe>. Luettu 6.12.2022

Jonna Laitinen. n.d. BDS eli sinisen koiran syndrooma. Luettu 22.9.2017.

<http://www.mudiyhdistys.info/BDS%20eli%20sinisen%20koiran%20syndrooma.pdf>

Jukka Marttila. n.d. Koerien tyrät ja niiden kirurginen hoito. Luettu 22.9.2017.

<http://www.delivet.net/tyrat.php>

Katariina Mäki. 2013. Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja. Luettu 10.9.2017.

<https://www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>

Klub přátel psů pražských krysaříků. 2017. Bonitace. Luettu 22.9.2017. <http://www.prazsky-krysarik.cz/index.php?id=76>

KoiraNet- jalostustietojärjestelmä. Luettu 21.02.2023.

<https://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx?R=363>

Lewis ym. 2010. Heritability of syringomyelia in Cavalier King Charles spaniels. Vet J. 183(3): 345- 347.

Liisa Sarakontu. 2003. Siniset lappalaiskoirat. Luettu 22.9.2017.

<http://www.kolumbus.fi/~w425013/koirat/sininen.html>

Lohen tutkimusryhmä/Helsingin yliopisto. 2017. Kivesvika eli piilokiveksisyys. Luettu 22.9.2017.

<https://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/lisaantymiselinten-sairaudet/kivesvika-eli-piilokiveksisyys/>

Meri Pauliina, Omaeläinklinikka, 21.8.2020.Koiran närästys [https://omaelainklinikka.fi/koiran-](https://omaelainklinikka.fi/koiran-narastys/)

[narastys/](https://omaelainklinikka.fi/koiran-narastys/).Luettu 6.12.2022

Omaeläinklinikka, 10.6.2020. Koiran silmät vuotavat [https://omaelainklinikka.fi/koiran-silmat-](https://omaelainklinikka.fi/koiran-silmat-vuotavat/)

[vuotavat/](https://omaelainklinikka.fi/koiran-silmat-vuotavat/).Luettu 6.12.2022

Omaeläinklinikka. 12.01.2021. Sikaripunkki koiralla. Luettu 23.4.2023

<https://omaelainklinikka.fi/sikaripunkki-koiralla/>

Suomen Kennelliitto. 2017. Koiran luonne ja käyttäytyminen. Luettu 10.9.2017.

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-luonne-ja-kayttaytyminen>

Suomen Kennelliitto. 2019. Prahamrottakoiran rotumääritelmä. Luettu 20.01.2023.

[PRAHANROTTAKOIRA](#)

Suomen Kennelliitto. i.a. Koiran atopia. Luettu 23.4.2023 [https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-](https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koiran-atopia)

[terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koiran-atopia](https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koiran-atopia)

Youtube.com. 2011. Coursing Training, Rasna 2011. Katsottu 22.9.2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=wuHRGCOUKjA>

8. LIITTEET

Liite 1. Jalostustarkastuskortti (Klub přátel psů pražských krysaříků- maksulliset jäsensivut, suomentanut Kimmo Kojo 2017.)

Liite 2. Jalostustoimikunnan kokoonpano ja toimenkuva

Liite 3. Luonne- ja terveystarkastus

Liite 1. Jalostustarkastuskortti

 Suomen Prahantrotakoirat ry	Jalostustarkastuskortti		Paino	
			Säkäkorkeus	
	pvm:		Rungon pituus	
	Paikka:		Rinnan leveys	
Koiran nimi:	Isä:		Rinnan syvyys	
	Rek.nro:		Rintakehän leveys	
Sukupuoli:	Emä:		Pään pituus	
Syntymäaika:	Rek.nro:		Kallon pituus	
Rekisterinumero:	Omistajan		Kallon leveys	
PL-arviointi:			Kuonon pituus	
Kasvattajan	nimi:			
	osoite:			
nimi:				
osoite:				
	Puh:			
	e-mail:			

VARI	
musta punaruskein merkein	I.
ruskea punaruskein merkein	II.
keltainen	III.
sininen punaruskein merkein	IV.
punainen	V.
liila punaruskein merkein	VI.
marmoroitu	Me

A. YLEISVAIKUTELMA	
rotumääritelmän mukainen	1
epätyyppinen	2
alle alarajan	3x
siro / liian siro	4/5
yli ylärajan	6x
jykevä / liian jykevä	7/8

B. SUKUPUOLILEIMA	
selvä sukupuolileima	1
ei selvä sukupuolileima	2
piilokivet	3x
kives puuttuu	4x

C. PAA	
rotumääritelmän mukainen	1
puserityyppinen	2
omenan muotoinen	3x
suuri / jykevatekoinen	4
selvästi erottuva otsapenger	5
matala otsapenger	6
otsapenger ei havaittavissa	7
löysää kaulanahkaa	8
päälaen aukile	9x

D. PURENTA	
leikkaava parenta	1
kapea saksipurenta	2
leveä saksipurenta	3
epäsäännöllinen parenta	4
pihtipurenta	5
alapurenta	6x
yläparenta	7x
heikko leuka	8
pieni alaleuka	9

x = hylkäävä virhe

E. HAMPaidEN LUKUMAARA	
täysihampainen	1
puuttuu I	2
puuttuu P1	3
puuttuu P2	4
puuttuu P3	5
puuttuu M	6
> 4 puuttuu (paitsi P1+M3)	7x
puuttuu P4	8

HAMPAAT, YLÄLEUKA	
Etuhampaat	
-vasen II, I2, I3	
-oikea II, I2, I3	
Kulmahampaat	
-vasen C	
-oikea C	
Välähampaat	
-vasen P1, P2, P3, P4	
-oikea P1, P2, P3, P4	
Poskihampaat	
-vasen M1, M2	
-oikea M1, M2	

HAMPAAT, ALALEUKA	
Etuhampaat	
-vasen II, I2, I3	
-oikea II, I2, I3	
Kulmahampaat	
-vasen C	
-oikea C	
Välähampaat	
-vasen P1, P2, P3, P4	
-oikea P1, P2, P3, P4	
Poskihampaat	
-vasen M1, M2	
-oikea M1, M2	

F. SILMÄT	
tummat, sopii turkin väriin	1
ruskeat	2
vaaleanruskeat	3
keltaiset	4
hyvin ulkonevat	5
lähekkäin	6

G. KORVAT	
tanakat, pystyt, V-muoto	1
pienet	2
pitkät	3
lyhyet	4
leveälle asettuneet	5
osittain taittuvat	6
kokonaan taittuvat	7x
pehmeät	8

H. TURKKI	
lyhyt, tiheä	1
lyhyt, ohut	2
liian ohut	3
karkea	4
pitkä, rungossa	5
pitkä, korvien takana	6
pitkä	7
karvattomuutta päässä	8
karvattomuutta rungossa	9
karvattomuutta korvissa	10

CH. PIGMENTTI	
rinnan merkit erillään	1
rinnan merkit yhdessä	2
kirsussa epätäydellinen	3
vaaleat merkit	4
vaaleat - valkoiset merkit	5
tummat merkit	6
puuttuvat merkit	7
valkoinen läiskä > 1cm ²	8
valkoinen läiskä > 2cm ²	9x
valkoista raajoissa	10x
juovikas	11
kirkaat kynnet	12
musta ylähuuli	13
merkit puuttuvat päästä	14x

I. KAULA	
rotumääritelmän mukainen	1
lyhyt	2
voimakas	3
pitkä	4
liian pitkä	5
väärin asentoinen	6

J. RINTAKEHA	
rotumääritelmän mukainen	1
noin kyynärpäissä, litteä	2
litteä, kapea	3
leveä, tynnyrimäinen	4

K. RUNKO	
rotumääritelmän mukainen	1
pehmeä selkä	2
kaareutuva/pitkä selkä	3/4
pitkä köyry lanne	5/6
voim. köyry selkä+lanne	7x
jyrkkä, lyhyt selkä	8
pitkä, viisto selkä	9
ulkoneva ristilu	10
takakorkea	11

L. ETURAAJAT	
normaali asento	1
ulko-/sisäkiert. kyynärät	2/3
kapenevat/levenevät	4/5
vapaat kyynärpäät	6

M. TAKARAAJAT	
norm. asento ja kulmauk.	1
kapea-/leveäasentoiset	2/3
tynnyriasentoiset	4
jyrkkäasentoiset	5
kapenevat/levenevät	6/7

N. HANTA	
korkea/matala kiinnitys	1/2
liian kork/matal kiinnitys	3/4
väärin asettunut	5
murtunut	6

O. LIIKE	
rotumääritelmän mukainen	1
epäsäännöllinen	2
ahtaat	3
ahdas edestä	4
ahdas takaa	5
lyhyt askelpituus	6

P. OLEMUS	
rauhallinen	1
hermostunut	2
aggressiivinen	3
arka	4

Huomautuksia:

Jalostuskoodi:

Jalostustoimikunta:

Tuomari:

Omistajan allekirjoitus:

Sopivuus jalostukseen:
Lykkäys:

Ohje: Ohje valittuun allekirjoitukseen vastustamattomien.

Liite 2. Jalostustoimikunnan kokoonpano ja toimenkuva

Jalostustoimikunta

Jalostustoimikunnan kokoonpano:

Toimikunnan puheenjohtaja Merja Vähätiitto

Toimikunnan sihteerit Tanja Eerilä

Toimikunnan jäsen Anne Wahlman

Toimikunnan jäsen Kim Lahtinen

Toimikunnan jäsen Teija Luostarinen

Jalostustavoiteohjelman ulkoasun, asiasisällön sekä kieliasun tarkistamisessa mukana Paula Lohiniva.

Luonnekyselyn grafiikat tehnyt Janne Huttunen. Järjestöorganisaatio ja sen historia- kappaleen kirjoittanut Virpi Pääkkö.

Jalostustoimikunnan toimenkuva

- rotukohtaisen jalostuksen tavoiteohjelman ylläpito ja päivittäminen
- seuraa rodun kehitystä Suomessa ja ulkomailla
- ylläpitää ja päivittää rodun terveystietoja sekä koe ja näyttelytilastoja
- käsittelee poikkeuslupahakemukset
- antaa ehdotuksia suunnitelluista yhdistelmistä kuitenkin siten, että vastuu kasvatuksesta on kasvattajalla
- ehdottaa hallitukselle muutoksia tai lisäyksiä hyväksytyyn jalostusyhdistelmän vähimmäisvaatimukseen

Jalostustoimikunta 2021–2023

Jalostustoimikunnan kokoonpano

Toimikunnan puheenjohtaja Merja Vähätiitto

Toimikunnan varapuheenjohtaja Mari Grönroos

Toimikunnan jäsen Janika Kekki

Toimikunnan jäsen Kim Ho

Toimikunnan jäsen Erja Jern

Toimikunnan jäsen Heidi Vähäkuopus

Toimikunnan varajäsen Pirita Lemponen

Toimikunnan jäsen 2.4-11.10.2022 Taru Parviainen

Jalostuksen tavoiteohjelman rallytoko- ja agilityosion kirjoittanut Paula Lohiniva

Rotuyhdistyksen puheenjohtaja 1.5.2021-7.7.2023 Miia Koskinen

Liite 3. Luonne- ja terveystarkastus 2022

Koiran rekisterinumero (vapaaehtoinen):

Sukupuoli:

- a) Uros
- b) Narttu

Koira on:

- a) Kastroitu
- b) Steriloitu

Lisätietoa

Paino:

Säkäkorkeus:

Mitattu:

- a) virallisesti (näyttely/jalostustarkastus)
- b) epävirallisesti

Karvanlaatu:

- a) lyhytkarvainen
- b) pitkäkarvainen

Väri:

Häntä:

- a) normaali
- b) typistetty

Korvat:

- a) pystyt
- b) taitto
- c) loppa

1. Koiran tila:

- a) koira on elossa
- b) koira on kuollut

Lisätietoa:

2. Koira on:

- a) ensimmäinen koirani
- b) ei ole ensimmäinen koirani
- c) ensimmäinen prahanrottakoirani

3. Koira tuli perheeseen:

- a) pentuna
- b) aikuisena

4. Perheessä asuu:

- a) muita koiria
- b) muita lemmikkieläimiä
- c) ei asu muita lemmikkieläimiä
- d) alle 15v lapsia

5. Koiran kanssa harrastetaan:

- a) ei harrasteta säännöllisesti
- b) koiranäyttelyitä
- c) tokoa
- d) agilitya
- c) koiratanssia
- e) muuta, mitä?

Lisätietoa:

6. Koiran kanssa harrastetaan ulkoliikuntaa viikossa (esim. lenkkeily)

- a) 7h
- b) 7 – 12h
- c) yli 12h

Lisätietoa:

7. Suojataanko koira kylmällä säällä

- a) kyllä
- b) ei

8. Onko koira sisäsiisti

- a) kyllä
- b) ei

Lisätietoa:

9. Koira ruokitaan

- a) kerran päivässä
- b) kaksi kertaa päivässä
- c) useammin

Lisätietoa:

10. Koira syö pääsääntöisesti:

- a) eläinkaupan kuivaruokaa
- b) eläinkaupan märkäruokaa
- c) markettien kuivaruokaa
- d) markettien märkäruokaa
- e) raakaruokaa
- f) barffia
- g) koiralle valmistettua kotiruokaa
- h) muuta, mitä?

Lisätietoa:

11. Saako koirasi säännöllisesti lisäravinteita? (esim. vitamiinit, öljyt, homeopaattiset)

- a) ei
- b) kyllä (mainitse lisätietoihin, mitä lisäravinteita)

Lisätietoa:

12. Koira rokotetaan:

- a) rokotusohjelman mukaisesti
- b) useammin
- c) harvemmin

Lisätietoa:

13. Onko koira saanut rokotusreaktioita?

- a) ei
- b) kyllä

Lisätietoa:

14. Koiralle annetaan loishäätö:

- a) kaksi kertaa vuodessa
- b) useammin
- c) harvemmin
- d) ei ollenkaan

Lisätietoa:

15. Koirallani on esiintynyt seuraavia vikoja tai sairauksia

- a) luustomuutoksia (esim. patellaluksaatio, spondyloosi, nivelrikko, välilevynpullistuma)
- b) neurologisia sairauksia (esim. epilepsia)
- c) iho-ongelma (esim. ihottumaa, kutiava- tai hilseilevä iho)
- d) huono karvanlaatu
- e) tyrät (esim. napatyrä, perineaalityrä, nivustyrä)
- f) allergiat (esim. ruoka, materiaali, rokotus, hyönteiset)
- g) silmäongelmia (esim. silmätulehdukset, vuotavat silmät, sokeus)
- h) hännän epämuodostumia (esim. häntämutka, liian lyhyt häntä)
- i) purentavirheet (esim. alapurenta, peitsihammas)
- j) muuta, mitä?
- k) ei mitään näistä

Lisätietoa:

16. Onko koirallasi esiintynyt muita ongelmia:

- a) kylmänarkuus
- b) herkkä vatsa
- c) matkapahoinvointia
- d) katkenneet luut tai murtumat (esim. jalat, häntä)
- e) koira pomputtaa jalkaansa
- f) anaalirauhasten tulehdus
- g) ei mitään näistä

Lisätietoa:

17. Koirallani on:

- a) koiralla on 42 hammasta
- b) esiintynyt hammaskiveä
- c) jouduttu poistamaan hammaskiveä
- d) jouduttu poistamaan hampaita hammaskiven vuoksi
- e) poistettu maitohampaita
- f) pudonnut pysyviä hampaita
- g) poistettu pysyviä hampaita, miksi?
- h) ei mitään näistä

Lisätietoa:

18. Koiraltani on tutkittu:

- a) polvilumpion sijoiltaanmeno
- b) silmät
- c) sydän
- d) lonkanivelet
- e) kyynärnivelet
- f) selkä
- g) muuta, mitä?
- h) ei mitään näistä

Lisätietoa:

19. Uroksella on esiintynyt jotakin seuraavista:

- a) toinen tai kumpikaan kives ei ole laskeutunut
- b) eturauhasvaivoja
- c) esinahan tulehduksia

- d) kivistulehduksia
- e) seksuaalista ylivilkkautta
- f) muuta, mitä
- g) ei mitään näistä

Lisätietoa:

20. Uroksella on esiintynyt seuraavia ongelmia:

- a) astumisongelmia, esim. ei kiinnostu nartusta (ei astu)
- b) hedelmättömyyttä
- c) muuta, mitä?
- d) ei mitään näistä

Lisätietoa:

21. Nartun juoksut alkoivat:

- a) alle vuoden ikäisenä
- b) 1-2 vuoden iässä
- c) narttu on steriloitu ennen juoksujen alkamista

22. Minkä pituinen juoksukierto on?

- a) alle 6kk
- b) 6 – 9kk
- c) 10 – 12kk

Lisätietoa:

23. Nartulla on esiintynyt jotakin seuraavista:

- a) astutusongelmia
- b) synnytysongelmia
- c) narttu on keisarinleikattu
- d) narttu on luonut pentunsa tai saanut keskenmenon
- e) kuolleena syntynyt pentu
- f) kuolleita pentuja ennen luovutusikää
- g) maidottomuutta
- h) pentujen hoitamatta jättämistä
- i) muuta, mitä?
- j) ei mitään näistä

Lisätietoa:

24. Nartulla on esiintynyt seuraavia ongelmia:

- a) synnytysongelmia (esim. polttoheikkoudet)
- b) kuolleena syntyneitä pentuja
- c) narttu on jouduttu keisarinleikkaamaan
- d) narttu on luonut pentunsa tai saanut keskenmenon
- e) kuolleita pentuja ennen luovutusikää
- f) muuta, mitä?
- g) ei mitään näistä

Lisätietoa:

25. Koirani pelkää:

- a) ihmisiä
- b) kovia ääniä
- c) ukonilmaa
- d) koiria
- e) autoja
- f) uusia paikkoja
- g) muita eläimiä
- h) muuta, mitä?
- i) ei mitään näistä

Lisätietoa:

26. Onko koiran elämässä mielestäsi tapahtunut yksittäisiä asioita, jotka ovat mielestäsi laukaisseet pelon?

- a) kyllä
- b) ei

Lisätietoa:

27. Koirani on aggressiivinen:

- a) koirille
- b) ihmisille
- c) muille, mille?
- d) ei mitään näistä

Lisätietoa:

28. Koirani vahtii:

- a) ruokaansa
- b) reviiriään
- c) lelujaan
- d) makuupaikkaansa
- e) laumaansa
- f) muuta, mitä?
- g) ei mitään näistä

Lisätietoa:

29. Koirani haukkuu:

- a) sisääntulijoita, lopettaa hetken kuluttua
- b) sisääntulijoita, haukkuminen jatkuu
- c) lenkillä muita koiria
- d) lenkillä muita ihmisiä
- e) ulkoa näkyviä asioita
- f) ulkoa kuuluvia ääniä
- g) ulkona omalla reviirillään
- h) muuta, mitä?
- i) ei mitään näistä

Lisätietoa:

30. Saalisvietti. Koirani:

- a) ei kiinnitä huomiota
- b) katsoo muttei lähde perään
- c) lähtee saaliin perään, mutta tulee käskystä takaisin
- d) karkaa saaliin perään
- e) ei mitään näistä

Lisätietoa:

31. Koiraani on sosiaalistettu pentuna (alle 6kk ikäisenä):

- a) vain omassa perheessä
- b) heti omaan kotiin tultua koirien ja ihmisten kanssa
- c) rokotusten saannin jälkeen koirien ja ihmisten kanssa
- d) muuten, miten?
- e) ei mitään näistä?

Lisätietoa:

32. Koirani sallii kynsienleikkuun ja muut perushoitotoimet:

- a) kyllä
- b) ei

Lisätietoa:

33. Koiran jäädessä yksin se:

- a) käyttäytyy normaalisti
- b) on eroahdistunut (tuhoaa kotia, haukkuu, ulvoo jne.)
- c) vahtii reviiriään
- d) muuta, mitä?

Lisätietoa:

34. Koirani:

- a) lähestyy itse vieraita ja sallii vieraiden kosketuksen
- b) lähestyy vieraita, mutta ei salli kosketusta
- c) väistää, ei salli vieraiden kosketusta
- d) pakenee vieraita
- e) murisee, näyttää hampaita vieraiden yrittäessä koskea
- f) muuta, mitä?

Lisätietoa:

35. Koirani on mielestäni:

- a) ystävällinen
- b) lempeä
- c) valpas
- d) rohkea
- e) utelias
- f) leikkisä
- g) kiltti
- h) luotettava
- i) nopea oppimaan
- j) sosiaalinen
- k) varautunut
- l) arka
- m) epäluotettava
- n) itsepäinen
- o) rauhallinen
- p) ylivilkas
- q) itsenäinen
- r) laiska
- s) määräilevä
- t) muuta, mitä?

Lisätietoa:

36. Oletko ollut tyytyväinen koirasi luonteeseen?

- a) kyllä
- b) en

Lisätietoa:

37. Vastasiko koirasi luonne odotuksiasi?

- a) kyllä
- b) ei

Lisätietoa:

Onko vielä jotain, mitä haluaisit kertoa koirastasi? Kirjoita koirastasi vapaamuotoisesti alla olevaan kenttään.